

सन्दर्भ: वैदेशिक रोजगार

वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघको निर्वाचन आज

नेतृत्वका लागि भर्तेल, खत्री र पाण्डे प्यानलसहित प्रतिस्पर्धामा

ममता थापा

काठमाडौं- नेपाल वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघको नयाँ नेतृत्व चयन गर्न आज विशेष साधारणसभा तथा निर्वाचन हुँदै छ। भुवनेश्वर गुरुङ नेतृत्वको कार्यसमिति आन्तरिक विवादका कारण कार्यकाल पूरा नहुँदै विघटन भएपछि विशेष साधारणसभामार्फत नयाँ नेतृत्व चयन गर्न लागिएको हो। संघको विधानबमोजिम साधारणसभा तथा निर्वाचन प्रयोजनका लागि गठित प्रबन्ध समितिले आज बत्तीसपुतलीस्थित अनुपम फुडल्याण्डमा साधारणसभा तथा निर्वाचनको कार्यक्रम हुने जानकारी दिएको छ। समितिका संयोजक राजेन्द्र भण्डारीले निर्वाचनको सम्पूर्ण तयारी पूरा भएको जानकारी दिए। निर्वाचनमार्फत संघको अध्यक्षसहित सात जना पदाधिकारी र १० सदस्य गरी १७ जनाको कार्यसमिति निर्वाचित गरिने उनले बताए। भण्डारीका अनुसार निर्वाचनमा सहभागी हुन ७७४ व्यवसायीले प्रतिनिधि दर्ता गरेका छन्। नयाँ नेतृत्वका लागि तीनवटा प्यानलबाट ५१ जनाको

मेघनाथ भर्तेल
अध्यक्षका उम्मेदवार
लोकतान्त्रिक एसोसिएसन

प्रथम उपाध्यक्ष: कर्णराज कटुवाल
द्वितीय उपाध्यक्ष: रविन मेगाले मगर
तृतीय उपाध्यक्ष: लक्ष्मण पौडेल
महासचिव: अमरप्रकाश तिवारी
सचिव: राजकाजी भोलान (राज लामा)
कोषाध्यक्ष: विद्यालक्ष्मी बजाचार्य
सदस्य: राजेश मैनाली, कैलाश पाठक, देउबहादुर गौतम (साविन), टंकप्रसाद पंगेनी, गिता राउत, भिममाया कार्की, दिक्षा थपलिया, रोशना निरौला, दिपककुमार देव र हिरालाल गौडेल

उम्मेदवारी परेको छ। संघको अध्यक्ष पदमा तीन जनाबीच प्रतिस्पर्धा हुने

डिक्खबाहादुर खत्री
अध्यक्षका उम्मेदवार
प्रगतिशील मञ्च

प्रथम उपाध्यक्ष: महेशकुमार बस्नेत
द्वितीय उपाध्यक्ष: अनिल बोगटी
तृतीय उपाध्यक्ष: तुलसी पुरी
महासचिव: हिराबहादुर डांगी
सचिव: केदारनाथ अधिकारी
कोषाध्यक्ष: धनमाया सिज्जाली
सदस्य: रमा खड्का, विवश दुंगाना, ध्रुव जिरी, फडिन्द्रकुमार केसी, तारामणि राई, तारा तामाङ, रविन्द्र राई, भावना गजुरेल, बाबुराम च्यौपाने र युवराज देवकोटा

भएको छ। नेपाली कांग्रेसको शुभेच्छुक संस्था नेपाल लोकतान्त्रिक वैदेशिक रोजगार

हरिबहादुर पाण्डे
अध्यक्षका उम्मेदवार
स्वतन्त्र व्यवसायी समूह

प्रथम उपाध्यक्ष: सञ्जु गुरुङ
द्वितीय उपाध्यक्ष: बालकृष्ण श्रेष्ठ
तृतीय उपाध्यक्ष: कृष्ण ढकाल
महासचिव: नुर मोहम्मद मियाँ
सचिव: नवराज लुईटेल
कोषाध्यक्ष: विनिता कटुवाल
सदस्य: शिवशंकर यादव, दिनेश पौडेल क्षेत्री, नरेन्द्रदेव मलेकार, सरोज हुसन, वीरेन्द्रकुमार यादव, रविन श्रेष्ठ, निर्मल जिरी, दिनेशकुमार खड्का, शालीग्राम पाण्डेय र लेखनाथ भुसाल

एसोसिएसनबाट मेघनाथ भर्तेल, नेकपा एमालेनिकट प्रगतिशील...
क्रमशः पृष्ठ २ मा

सम्पत्ति छानबिनमा वालेन्द्र नीति

आफू सुरक्षित, अरु निशानामा

जेबी योञ्जन

काठमाडौं- सरकारले गठन गरेको उच्चस्तरीय सम्पत्ति छानबिन आयोगको कार्यादेशलाई लिएर विपक्षी दलहरूले आशंका व्यक्त गरेका छन्। कार्यादेशमा पूर्व र वर्तमान राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, नेपाली सेना र वर्तमान सरकारका प्रधानमन्त्री वालेन्द्र शाह र उनका मन्त्रपरिषदका सदस्यहरूको सम्पत्ति छानबिन नगर्ने उल्लेख गरिएपछि विपक्षी दलहरूले आयोगको निष्पक्षता र पारदर्शितासँग जोडेर प्रश्न उठाएका छन्। जबकि, प्रधानमन्त्री शाहसँगै उनका मन्त्रपरिषदका सदस्यहरूको सम्पत्ति विवरण सार्वजनिक हुँदा निकै विवादित भएको थियो। उनीहरूको सम्पत्ति अस्वाभाविक देखिएपछि विपक्षी दलहरूमात्रै नभएर आममानिसले चासो राखेका थिए। तर, उनीहरूको सम्पत्तिको छानबिन गर्ने कार्यादेश आयोगलाई दिइएको छैन। २०६२/६३ पछिका सार्वजनिक पदाधिकारीहरूको सम्पत्ति छानबिन गर्ने भनिए पनि खासगरी नेपाली कांग्रेस, नेकपा एमाले, नेपाली कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा)लागयत

- ▶ प्रधानमन्त्री वालेन्द्रसहित वर्तमान मन्त्रपरिषदका कसैको सम्पत्ति छानबिन नहुने
- ▶ सम्पत्ति विवरण सार्वजनिक गरेकै बेला उनीहरूको सम्पत्तिमा प्रश्न उठे पनि आयोगलाई छैन छानबिनको कार्यादेश
- ▶ विपक्षीहरूको टिप्पणी- सम्पत्ति छानबिनमा पारदर्शी र निष्पक्ष देखिएन

सार्वजनिक निकायको पदाधिकारीहरूको मात्रै सम्पत्ति छानबिन गर्ने कार्यादेश आयोगलाई छ। प्रमुख प्रतिपक्षी कांग्रेस संसदीय दलका नेता भीष्मराज आइडेभले आयोग सफा नियतले गठन नगरिएको आरोप लगाए। उनले सम्पत्ति छानबिन गर्नु राम्रो भए पनि कसैलाई छानबिनको दायरामा नल्याउने र कसैलाईचाहिँ छानबिन गर्नेगरी जुन कार्यादेश आयोगलाई दिइयो, यसले प्रतिशोध साँधेको महसुस भएको बताए।

सम्पत्ति छानबिनमा हामी सरकारलाई सहयोग गर्छौं, गर्नुपर्छ तर कसैको गर्ने र कसैको नगर्ने हुँदैन, त्यसो भयो भने राजनीतिक प्रतिशोध साँधेको अर्थमा हामी बुझ्छौं।
गीष्मराज आइडेभ
नेता, कांग्रेस संसदीय दल

दलको नेतृत्वमा गठित सरकारका पदाधिकारी, सोही कालखण्डमा विभिन्न

सम्पत्ति छानबिनमा हामी सरकारलाई सहयोग गर्छौं, गर्नुपर्छ तर कसैको गर्ने र कसैको नगर्ने हुँदैन, त्यसो भयो भने राजनीतिक प्रतिशोध साँधेको अर्थमा हामी बुझ्छौं।
वालेन्द्र सरकारले आयोग गठन गर्दा भ्रष्टाचारविरोध कठोर कदम चाल्ने र सार्वजनिक पदमा बसेकाहरूको सम्पत्तिको श्रुत परीक्षण गर्ने उद्देश्य राखिएको दावी गरेको थियो। तर, आयोगलाई दिइएको कार्यादेश, छानबिनको दायरा र त्यसको कार्यान्वयन प्रक्रियाले सरकारको नियतमाथि विपक्षी दलहरूले सशक्त भएका छन्।
क्रमशः पृष्ठ २ मा

संसदमा पाँच एजेण्डा उठाउँदै विपक्षी

- ▶ प्रधानमन्त्रीको सीमासम्बन्धी अभिव्यक्ति
- ▶ उच्चस्तरीय सम्पत्ति छानबिन आयोग
- ▶ हालै पारित प्रतिनिधिसभा नियमावली
- ▶ राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगका प्रतिवेदनको कार्यान्वयन
- ▶ सभामुख डोलप्रसाद अर्यालको भूमिका

एजेण्डा बनाउने भएका हुन्। प्रधानमन्त्री शाहले यही १७ जेठमा 'नेपालले पनि भारतको धेरै भूमि मिचेको रहेछ' भनेका थिए। भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले अहिलेसम्म नेपालले भारतको भूमिको मिचेको बताएका छैनन्। तर, प्रधानमन्त्री शाहले संसदको रोस्ट्रममा उभिएर नेपालले भारतको भूमि मिचेको भनेपछि देशको राजनीतिमात्रै नभएर कूटनीतिक क्षेत्र पनि तरोतरो भयो। विपक्षी दलहरूले प्रधानमन्त्री शाहको अभिव्यक्तिलाई 'राष्ट्रघाती' र देशको सार्वभौमिकतामाथिको सीधा प्रहार भएको बताएका छन्। ती दलहरूले संसदको रोस्ट्रमबाटै प्रधानमन्त्री शाहले देशवासीसँग माफी माग्नुपर्ने अडान लिएका छन्। तर, प्रधानमन्त्री शाहको दल राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)की सांसद इन्दिरा राना मगरले भने एउटा शब्दमा अल्झियो भने देश विकासको जनादेशप्राप्त सरकारलाई उल्केनु हुने बताइन्।
क्रमशः पृष्ठ २ मा

वैदेशिक रोजगार व्यवसायी हक, हित र सम्मान !
लोकतान्त्रिक - समृद्धको निरन्तर अभियान !!
२०८३ जेठ २४ गते हुने

नेपाल वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघको निर्वाचनमा

राजकाजी भोलान (राज लामा)
सचिव पदको उम्मेदवार
राज ग्रुप अफ कम्पनी प्रा. लि.
मो. ९८५९९४७३८०
लोकतान्त्रिक एसोसिएशनको आधिकारिक उम्मेदवार
मेघनाथ भर्तेल समूहलाई

अत्याधिक बहुमतले विजयी गराऔं !

वैदेशिक रोजगार व्यवसाय संघको अध्यक्ष पदका उम्मेदवार मेघनाथ भर्तेल

पूर्वमहासचिव
वैदेशिक रोजगार व्यवसाय संघ

'सुरक्षित वैदेशिक रोजगार, सिपसहितको श्रमिक, सम्मानजनक व्यवस्थित व्यवसाय, समृद्ध राष्ट्र'

हाम्रो प्रतिबद्धता

- नीतिगत सुधार र व्यवसायीमैत्री वातावरण
- पूर्ण डिजिटल प्रणाली र पारदर्शिता
- श्रमिक सुरक्षा, सीप विकास र नयाँ श्रम बजार विस्तार
- सिटिडेन्ट अल्यन्स, प्रतिस्पर्धा प्रबर्द्धन
- सरकार, व्यवसायी र श्रमिकबीच त्रिपक्षीय सहकार्य

तपाईंको अमूल्य मत हाम्रो साझा प्रतिबद्धता

★ मलाई भोट दिनुहोस् ★
सहयोग गर्नुहोस्, साथ दिनुहोस्, परिवर्तन ल्याऔं !

सुलभ मूल्यमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको निःसन्तानपन सम्बन्धी उपचार

HARDIK IVF and Fertility Center
Where Miracles Come to Life

हार्दिक आई.भि.एफ. सेन्टर
सिनामंगल ८, काठमाडौं

01-5917982, 9802352811

पृष्ठ १ बाट क्रमशः

नेतृत्वका...

वैदेशिक रोजगार व्यवसायी मन्त्रालय डिकवहादुर खत्री (कुमार) र स्वतन्त्र वैदेशिक रोजगार व्यवसायी समूहबाट हरिवहादुर पाण्डे संघको नेतृत्व लिन प्यानलसहित प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका हुन्। अध्यक्षका प्रत्याशी भूतल संघका पूर्वप्रधान उपाध्यक्ष हुन्। उनलाई संघको निवर्तमान अध्यक्ष गुडलेसमेत समर्थन जनाएका छन्। भूतलसँग प्रतिस्पर्धीमा रहेका खत्री संघका पूर्वप्रधान उपाध्यक्ष र पाण्डे वैदेशिक रोजगार व्यवसायी एकता समितिका अध्यक्ष एवं संघका पूर्वप्रधान उपाध्यक्ष हुन्। यी तीन जनाबीचको प्रतियोगिता रोचक हुने देखिएको छ। अध्यक्षका उम्मेदवार तीनै जनाले वैदेशिक रोजगार क्षेत्रको नीतिगत समस्या हल गर्दै यस क्षेत्रलाई व्यवस्थित र मर्यादित बनाउने प्रतिबद्धतासहित संघको नेतृत्वमा आफूलाई जिताउन अपिल गरेका छन्।

कसको एजेण्डा के ?

अध्यक्षका उम्मेदवार भूतल १० बुँदे एजेण्डासहित चुनावी मैदानमा उत्रिएका छन्। उनले वैदेशिक रोजगार क्षेत्रलाई सुधार र पारदर्शिताको दिशामा लैजाने प्रतिबद्धता जनाएका छन्। 'सुरक्षित वैदेशिक रोजगार, सीपसहितको श्रमिक, सम्मानजनक स्वास्थ्य व्यवसाय, समूह राष्ट्र' भन्ने मूल नारासहित वैदेशिक रोजगार प्रणालीलाई श्रमिकमैत्री, पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन संरचनागत सुधार अपरिहार्य रहेकोमा भूतलले जोड दिएका छन्। उनको प्रतिबद्धतापत्रमा श्रमिकमैत्री वैदेशिक रोजगार नीति, रोजगार प्रणालीलाई डिजिटल बनाउने, रोजगारीमा जाने श्रमिकको सीप विकास, श्रमिक सुरक्षा, अवैध भर्ती नियन्त्रणलगायत विषयलाई प्राथमिकता दिइएको छ। युरोप, जापान, कोरिया र जर्मनीलगायत उच्च आय भएका मुलुकसँग कूटनीतिक पहल गरी नयाँ श्रम गन्तव्य विस्तार गर्ने योजनालाई पनि उनले प्राथमिकता दिएका छन्। वैदेशिक रोजगार क्षेत्रलाई सम्मानजनक, सुरक्षित र न्यायोचित बनाउने उनको प्रतिबद्धता छ।

अध्यक्षका अर्का उम्मेदवार खत्रीले वैदेशिक रोजगार क्षेत्रको छवि सङ्ख्याएर पुस्तान्तरण गर्न योग्य बनाउने सपना पूरा गर्न संघको नेतृत्व सम्हाल्न चाहेको बताएका छन्। 'हामी २०औँ वर्षे यो क्षेत्रमा लगानी गर्छौं तर पुस्तान्तरण गर्न सकेका छैनौं। मैले गरेको लगानी मेरो छोराको क्यारी गर्न सक्ने अवस्था बन्नपर्छ', खत्रीले भने, 'यो क्षेत्रलाई पारदर्शी र मर्यादित बनाउने हो भने फिलिपिन्सका एजेन्सीजस्तै हामी पनि स्थापित हुन

सक्छौं। यो व्यवसायलाई मर्यादित बनाउने मेरो सपना नै छ।' स्वतन्त्र व्यवसायी समूहबाट अध्यक्षका उम्मेदवार पाण्डेले संघलाई अब कुनै पार्टीको निर्देशनमा नभई स्वतन्त्ररूपमा काम गर्ने बनाउने प्रतिबद्धता जनाए। 'हामी संघको नेतृत्वमा पुगेपछि राज्यलाई दबाव होइन आग्रह गर्छौं। सरकार र व्यवसायीबीच पुलको रूपमा काम गर्छौं। यो पार्टी, त्यो पार्टी नभनी व्यवसायीको मुद्दा सरकारसँग निरन्तर भएर अब हाम्रो टिमले राख्छ,' पाण्डेले भने।

कसको प्यानलबाट को-को प्रतिस्पर्धा ?

मेघनाथ भूतल नेतृत्वको लोकतांत्रिक एसोसिएसनको प्यानलबाट प्रथम उपाध्यक्षमा कर्णराज कट्टवाल, द्वितीय उपाध्यक्षमा रविन मेगाले मगर, तृतीय उपाध्यक्ष लक्ष्मण पौडेल, महासचिवमा अमरप्रकाश तिवारी, सचिवमा राजकाजी भोलान (राज लामा) र कोषाध्यक्षमा विद्यालक्ष्मी बज्राचार्य प्रतिस्पर्धीमा छन्। यो प्यानलबाट सदस्यका उम्मेदवारहरूमा राजेश मैनाली, कैलाश पाठक, देउवहादुर गौतम (सविन), टंकप्रसाद पौनी, गिता राजत, मिमाया कार्की, दिक्षा थपलिया, रोशना निरौला, दिपककुमार देव र हिरालाल गौडेल छन्।

यसैगरी, डिकवहादुर खत्री नेतृत्वको प्राविगीवील मन्त्रको प्यानलबाट प्रथम उपाध्यक्षमा संघका निवर्तमान महासचिव महेशकुमार वस्नेत, द्वितीय उपाध्यक्षमा अनिल बोगटी, तृतीय उपाध्यक्षमा तुलसी पुरी, महासचिवमा हिरावहादुर डांगी, सचिवमा केदारनाथ अधिकारी र कोषाध्यक्षमा धनमाया सिञ्जाली उम्मेदवार बनेका छन्। यो प्यानलबाट सदस्य पदको उम्मेदवारी दिनेमा रमा खड्का, विवश दुगाना, ध्रुव जिरी, फडिन्द्रकुमार केसी, तारामणि राई, तारा तामाङ, रविन्द्र राई, भावना गुजरेल, बाबुराम न्यौपाने र युवराज देवकोटा छन्।

हरिवहादुर पाण्डे क्षेत्री नेतृत्वको स्वतन्त्र वैदेशिक रोजगार व्यवसायी समूहको प्यानलबाट प्रथम उपाध्यक्षमा सञ्जु गुरुङ, द्वितीय उपाध्यक्षमा बालकृष्ण ढकाल, महासचिवमा नुर मोहम्मद मियाँ, सचिवमा नवराज लुईटेल र कोषाध्यक्षमा विनिता कट्टवालले उम्मेदवारी दिएका छन्। सदस्य पदमा शिवशंकर यादव, दिनेश पौडेल क्षेत्री, नरेन्द्रदेव मलेकार, सरोज हुसैन, वीरेन्द्रकुमार यादव, रविन श्रेष्ठ, निमल जिरी, दिनेशकुमार खड्का, शालीग्राम पाण्डेय र लेखनाथ भुसालको उम्मेदवारी परेको छ।

आफू सुरक्षित...

आयोगले २०६२/६३ सालपछि सार्वजनिक जिम्मेवारीमा पुगेका राजनीतिज्ञ, उच्च सरकारी कर्मचारी, सुरक्षा निकायका अधिकारी, सैवधानिक निकायका पदाधिकारी तथा स्थानीय तहका प्रमुख-उपप्रमुख गरी ४० हजारभन्दा बढी व्यक्तिलाई सम्पत्ति विवरण पेस गर्न आहवान गरेको छ। आयोगका अनुसार हालसम्म करिब ८०० जनालाई सम्पत्ति विवरण बुझाएका छन् भने करिब ५०० जुरी दर्ता भएका छन्। सम्पत्ति विवरण बुझाउने समय यही जेठ अन्तिमसम्म हो। तर, आयोगको काम अर्थ बढ्दै जाँदा दिइएको कार्यदिशाले सम्पत्ति छानविनको निष्पक्षतामाथि गुमाउने भन्दै आलोचना भइरहेको छ।

एमाले सांसद साजिदा खातुन सिद्धिकीले सरकारले सम्पत्ति छानविनको नाममा प्रतिशोधको राजनीति गर्न लागेको भन्दै आपत्ति जनाइन्। उनले भनिन्, 'भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलता एमालेको नीति हो। त्यसका लागि एमाले प्रतिबद्ध छ, तर अहिले जुन सुनिएको छ, आयोगले कसको सम्पत्ति छानविन गर्ने, कसको नगर्ने भन्ने ? पक्षपातपूर्ण ढंगको छानविन हुन्छ भने एमालेलाई स्वीकार्य हुँदैन।

उनले वर्तमान राजनीतिक नेतृत्वलाई सम्पत्ति छानविनको दायराबाहिर राख्न नहुने बताएका छन्। मंसलवार उनकै दलका अध्यक्ष तथा जेन-जी विद्रोहको बेलाका प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली भने आयोगप्रति अफ्र आक्रामकरूपमा प्रस्तुत हुँदै आयोगलाई नै अस्वीकार गर्ने बताएका थिए। उनले सम्पत्ति विवरण नबुझाउने घोषणा गर्दै अक्रोशपूर्ण अभिव्यक्ति दिए, 'आगो लगाएर खरानी पारेर भएन ? अफ्र सम्पत्ति विवरण बुझाउनुपर्ने ? मैले खरानी भरेर दिनु ? खरानी लैजा सरकार !'

नेकपा प्रमुख सचेतक युवराज दुवालले आयोग गठनदेखि कार्यदिशामा समुप्य प्रक्रियालाई आफूहरूविरुद्ध प्रयोग गर्न खोजिएको आरोप लगाए। उनले सोमवारदेखि बस्ने संसद् बैठकमा यो विषय उठाउन गरिने बताए। 'सम्पत्ति छानविन गर्दा ज-जसले अकूत कमाएका छन्, दोषी हुने उनीहरू नै हुन् तर अहिले सत्तापक्ष, सेना, पूर्वापट्टपति, पूर्वउपराट्टपति, वर्तमान राट्टपति र उपराट्टपति, पूर्वराजा र उनका परिवारको सम्पत्ति छानविन गर्ने विषय जो बाहिर आयो, यो गलत छ, संसद्मा उठाउँछौं,' उनले भने।

आयोगको कार्यदिशानुसार प्रधानमन्त्री शाहसहित वर्तमान मन्त्रपरिषद्का सबै सदस्यलाई प्रत्यक्षरूपमा छानविनबाट उन्मुक्ति दिएको देखिन्छ। आलोचकहरूले यसलाई बालेन्द्र सरकारले 'आफू सुरक्षित, अरू निशानामा' भन्ने नीति लिएको

भन्दै टिप्पणी गरिरहेका छन्। सुशासन मार्गीचक्रका मस्यौदाकारमध्येका रिजन् थापा मगरले सम्पत्ति छानविनको दायरा सबै सार्वजनिक पदाधिकारीमा समानरूपमा लागू हुनुपर्ने बताएका छन्। उनका अनुसार भ्रष्टाचार कुनै एक दल वा पुस्तासँग मात्र सम्बन्धित समस्या नभई राज्य संयन्त्रसँग जोडिएको संरचनागत समस्या भएकोले अहिलेका प्रधानमन्त्री र मन्त्रीलाई अलग राखेर विगतका नेता कर्मचारीमाथि मात्रै छानविन गरियो भने त्यो सुशासन होइन, प्रतिशोध ठहरिने बताए। उनले नयाँ र पुराना सबै राजनीतिक नेतृत्वमाथि समान मापदण्ड लागू हुनुपर्ने आग्रह व्यक्त गरे। आयोगको अधिकार क्षेत्रमाथि पनि प्रश्न उठेको छ। पूर्वन्यायाधीशहरूको फोरमले आयोगको सुचनाले सबै पूर्वन्यायाधीशलाई अनिवार्यरूपमा सम्पत्ति विवरण बुझाउन बाध्य नपर्ने निष्कर्ष निकालिसकेको छ। उनीहरूले न्यायाधीशहरूको आचरण र सम्पत्तिको अनुगमन गर्ने अधिकार संविधानले न्याय परिषदलाई दिएको तर्क गरेका छन्।

यसले आयोगको सैवधानिक अधिकार क्षेत्र र कानुनी वैधताबारे थप बहस सिर्जना गरेको छ। यद्यपि सरकारले भने यी सबै आरोप अस्वीकार गरेको छ। सरकारका प्रवक्ता सस्मित पोखरेलले आयोगले कानुन र कार्यदिशाले सीमाभित्र रहेर निष्पक्ष तथा पारदर्शीरूपमा काम गर्नेगरी कार्यदिश दिइएको हुनाले बताएका थिए। उनले आयोगमाथि अनावश्यक शंका नगर्न आग्रह गर्दै छानविन प्रक्रियाले कसैलाई पूर्वाग्रहका आधारमा नहेर्ने बताएका छन्।

यसै, विपक्षी दलहरूले सभामुख डोलप्रसाद अर्यालको भूमिकाबारे पनि प्रश्न उठाउने भएका छन्। पछिल्ला केही संसदीय गतिविधिमामा सभामुखले निष्पक्ष र सन्तुलित भूमिका निर्वाह गर्न नसकेको आरोप विपक्षी दलहरूले लगाउँदै आएका छन्। विशेषगरी विपक्षी सांसदहरूले उठाएका विषयमा थपौत समय र अवसर नदिएको तथा सरकारलाई सहज हुनेगरी सदन सञ्चालन गरेको उनीहरूको गुनासो छ।

संसद्मा पाँच...

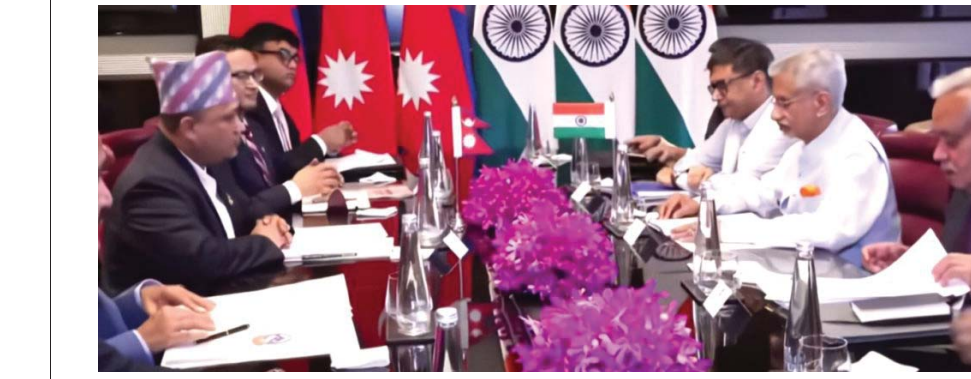
'नेपालले भारतको जग्गा मिच्यो भन्नु गलत हो तर यही शब्दलाई लिएर माफी मान्नुपर्छ भन्ने विषय सान्दर्भिक होइन,' उनले शुक्रबार भनेकी थिइन्। तर, कांग्रेस सांसद गंगालक्ष्मी अवालका अनुसार सरकारले गठन गरेको उच्चस्तरीय सम्पत्ति छानविन आयोग गठन र आयोगलाई दिएको कार्यदिशामाथि पनि विपक्षीहरूले विरोध जनाउने भएका हुन्। आयोगलाई वर्तमान सरकार, पूर्व र वर्तमान राट्टपति र उपराट्टपति, नेपाली सेनालगायतको सम्पत्ति छानविन नगर्नेगरी कार्यदिश दिएपछि

यो एजेण्डा संसद्मा उठाउने भएका हुन्। उनीहरूले आयोगले गर्ने छानविनको निष्पक्षता र पारदर्शितामा आशंका व्यक्त गर्दै आएका छन्। यसबाहेक हालै पारित भएको प्रतिनिधिसभा नियमावलीसम्बन्धी विषय पनि विपक्षी दलहरूको प्राथमिकतामा परेको छ। संविधानको मर्म र भावनाविपरीत नियमावली संशोधन गरिएको र संशोधित नियमावलीलाई विशेष कानुनको रूपमा मान्यता दिएको, फौजदारी कसुरमा सांसद निलम्बन नहुने व्यवस्था राखेको, बाया अड्डा फुकाउने नाममा सभामुखको विवेकाधिकार बढाएको भन्दै यो विषयलाई जोड्नुको उठाउने तयारीमा विपक्षी दलहरू छन्।

त्यसैगरी राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगले अघिल्लो साता बुझाएको प्रतिवेदन तथा सिफारिसहरूको कार्यान्वयन अवस्था पनि विपक्षीले उठाउने तयारी गरेका छन्। आयोगले जेन-जी आन्दोलनका क्रममा भएका मानवअधिकार उल्लंघनका घटनाबारे सरकारलाई दिएका सुझावहरू कार्यान्वयन हुन नसकेको भन्दै विपक्षी दलहरू कांग्रेस, नेकपा, श्रम संस्कृति र राष्ट्रपति सरकारको जवाफ मान्ने भएका छन्। मानवअधिकारको संरक्षण र प्रबर्द्धनका लागि सरकारको प्रतिबद्धता व्यवहारमा देखिनुपर्ने ती दलहरूका नेताहरूले बताउने गरेका छन्।

यसै, विपक्षी दलहरूले सभामुख डोलप्रसाद अर्यालको भूमिकाबारे पनि प्रश्न उठाउने भएका छन्। पछिल्ला केही संसदीय गतिविधिमामा सभामुखले निष्पक्ष र सन्तुलित भूमिका निर्वाह गर्न नसकेको आरोप विपक्षी दलहरूले लगाउँदै आएका छन्। विशेषगरी विपक्षी सांसदहरूले उठाएका विषयमा थपौत समय र अवसर नदिएको तथा सरकारलाई सहज हुनेगरी सदन सञ्चालन गरेको उनीहरूको गुनासो छ।

परराष्ट्रमन्त्री खनाल र विदेशमन्त्री जयशंकरबीच भेटवार्ता

काठमाडौँ (प्रस)- भारत भ्रमणमा रहेका परराष्ट्रमन्त्री शिशिर खनालले भारतका विदेशमन्त्री डा. एस जयशंकरसँग भेटवार्ता गरेका छन्। शनिवार साँझ नयाँ दिल्लीमा उनीहरूबीच द्विपक्षीय भ्रमणका लागि शुक्रबार नयाँ दिल्ली भेटवार्ता भएको हो।

भेटवार्ताका क्रममा उनीहरूबीच द्विपक्षीय व्यापार, लगानी, सम्पर्क सञ्जाल (कनेक्टिभिटी), ऊर्जा तथा जनस्तरका सम्बन्धलगायत विषयमा छलफल भएको बताइएको छ। परराष्ट्रमन्त्री खनाल विदेशमन्त्री जयशंकरको मैत्रीपूर्ण निमन्त्रणामा यही जेठ २२ देखि २४ गतेसम्म भारतको औपचारिक भ्रमणका लागि शुक्रबार नयाँ दिल्ली गएका हुन्।

भ्रमणका क्रममा शुकुबार रहेको परराष्ट्र मन्त्रालयले जानकारी दिएको छ। जनता पार्टीका विदेश विभाग प्रमुख डा. विजय चौधरीवालीबीच भेटवार्ता भएको थियो। परराष्ट्रमन्त्री खनालले शुकुबार नै नयाँ दिल्लीमा इण्डिया फाण्डेसनद्वारा आयोजित एक कार्यक्रममा सम्बोधन गरेका थिए। उनी भ्रमण सम्पन्न गरी आज काठमाडौँ फर्कने कार्यक्रम रहेको परराष्ट्र मन्त्रालयले जानकारी दिएको छ।

दोहामा श्रमिकका लागि सचेतना कार्यक्रम

काठमाडौँ- कतारको दोहास्थित नेपाली राजदूतावासले शुक्रबार नेपाली श्रमिकका लागि सचेतना कार्यक्रमको आयोजना गरेको छ। राजदूतावासले शुक्रबार नेपाली श्रमिकका लागि सचेतना कार्यक्रमको आयोजना गरेको छ।

राजदूतावासका श्रम सहचारी सीता दुवाडीले नेपालको श्रम कानुन, श्रम स्वीकृति प्रक्रिया तथा सामाजिक सुरक्षामा जोडिँदा लिन सकिने लाभका बारेमा जानकारी दिएकी थिइन्। रासस

जानकारी दिँदै कतार बसाइका क्रममा आपर्जनसकने सम्भावित जोखिमहरूका बारे सहभागीहरूलाई सचेत गराएका थिए। राजदूतावासका श्रम सहचारी सीता दुवाडीले नेपालको श्रम कानुन, श्रम स्वीकृति प्रक्रिया तथा सामाजिक सुरक्षामा जोडिँदा लिन सकिने लाभका बारेमा जानकारी दिएकी थिइन्। रासस

Advertisement for Lion Recruitment Services Pvt. Ltd. featuring a table with job details for Car Driver and Small Truck Driver, and contact information for the recruitment agency in Kathmandu.

Advertisement for MAHA International HR Solution Pvt. Ltd. featuring a table with job details for Waiters and other roles, and contact information for the recruitment agency in Kathmandu.

Advertisement for Workforce Services Pvt. Ltd. featuring a table with job details for Kitchen Helper and other roles, and contact information for the recruitment agency in Kathmandu.

A large section titled 'आजको राशिफल' (Today's Horoscope) containing 12 sub-sections for different zodiac signs (Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricorn, Aquarius, Pisces). Each section includes a small icon and a brief prediction for the day.

A section titled 'प्रहरी तथा एम्बुलेन्स' (Police and Ambulance) listing contact numbers for various police stations and ambulance services across different districts.

A section titled 'अस्पताल र विविध' (Hospitals and Various) listing contact numbers for various hospitals and services across different districts.

A section titled 'फ्रेन्ड्स अफ शान्ता भवन' (Friends of Shanta Bhawan) listing contact numbers for various services and organizations.

A section titled 'नेपाल राष्ट्र बैंक' (Nepal Rastra Bank) listing exchange rates for various currencies (Indian Rupee, US Dollar, Euro, etc.) as of June 20, 2026.

बोटिङमा रमाउँदै पछिल्लो समय बढ्दो गर्मीसँगै पर्यटकहरू विशेषगरी युवायुवतीहरूमाफ कायाकिङ् र स्टाण्ड अप प्याडल बोटिङमा रमाउँदै । युवा पुस्ता तस्विर: रासस

आठ विश्वविद्यालयका लागि उपकुलपतिको 'सर्टलिस्ट' मा को-को छन् ?

काठमाडौं (प्रस)- विभिन्न आठ विश्वविद्यालयको उपकुलपति पदका लागि प्राप्त आवेदनमध्ये अल्पसूची (सर्टलिस्ट) मा परेका उम्मेदवारहरूको नामावली सार्वजनिक गरिएको छ ।

उपकुलपति पदमा नियुक्तिका लागि नाम सिफारिस गर्न गठित छनोट तथा सिफारिस समितिको शुरुवाको बैठकले त्रिभुवन विश्वविद्यालय, पोखरा विश्वविद्यालय, पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय, लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय, कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालय, मध्यपश्चिम विश्वविद्यालय, सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय र राजर्षि जनक विश्वविद्यालयकाको उपकुलपतिको उम्मेदवारको सर्टलिस्ट सार्वजनिक गरेको हो ।

सर्टलिस्टअनुसार त्रिभुवन विश्वविद्यालयको उपकुलपति छनोट तथा सिफारिससम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि, २०८३ बमोजिम पहिलोपटक एकीकृत प्रक्रियामार्फत उपकुलपति नियुक्ति प्रक्रिया अघि बढाएको छ ।

सर्टलिस्टअनुसार त्रिभुवन विश्वविद्यालय, पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय, पोखरा विश्वविद्यालय, राजर्षि जनक विश्वविद्यालय, मध्यपश्चिम विश्वविद्यालय, कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालय समान १० र लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयमा सात जना उम्मेदवार रहेका छन् । सर्टलिस्टमा रहेका उम्मेदवारहरूका सम्बन्धमा यही जेठ २५ गतेभित्र राय सुझाव दिन सकिने छ । प्राप्त सुझाव र मूल्यांकनका आधारमा अन्तिम सिफारिस प्रक्रिया अघि बढाइने जनाइएको छ ।

उपकुलपति पदका लागि कूल २१८ वटा आवेदन परेका थिए । त्यसमध्ये विजले दिएको नम्बरको आधारमा अल्पसूची सार्वजनिक गरिएको हो ।

सरकारले गत वैशाख २४ गते त्रिभुवन विश्वविद्यालयसहित आठ विश्वविद्यालयमा रित्त उपकुलपति पदका लागि दरखास्त आह्वान गरेको थियो । छनोट तथा सिफारिस समितिको जेठ १३ गते बसेको बैठकले प्राप्त आवेदनहरूको प्रारम्भिक परीक्षण गरी योग्य आवेदकहरूको दरखास्त स्वीकृत गरेको थियो । विश्वविद्यालयका कुलपति तथा प्रधानमन्त्री

यी हुन् 'सर्टलिस्ट'मा परेका उम्मेदवार

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
अमरप्रसाद यादव, कविप्रसाद पोखरेल, कृष्णराज आचार्य, गोविन्द सुवेदी, टंकनाथ धमला, ताराप्रसाद भुसाल, दुर्गादेव पौडेल, नन्दबहादुर सिंह, भोला थापा र रामप्रसाद रेग्मी

पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय
अजय भट्टराई, अनिलकुमार पोखरेल, अशोककुमार भ्ना, जनार्दन लामिछाने, दिलीप पराजुली, देवन्द्र अधिकारी, नरेन्द्र कटुवाल, माधव लम्साल, विजुकुमार थपलिया र सुजनबाबु मरहट्टा

सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय
किशनदत्त भट्ट, खेमराज जोशी, चेतराज भट्ट, जगतकृष्ण पोखरेल, डमरुचन्द्र भट्ट, पदमराज जोशी, महेशकुमार जोशी, राजेन्द्र जोशी, रामप्रसाद धिमिरे र विष्णुविलास अधिकारी

मध्यपश्चिम विश्वविद्यालय
कल्याणी मिश्र त्रिपाठी, कविप्रसाद पोखरेल, चन्द्रप्रसाद रिजाल, देवबहादुर खड्का, नन्दबहादुर सिंह, पन्ना थापा, राजन सुवाल, लक्ष्मण जवाली, सरोज कोइराला र शुशीलकुमार शाही

पोखरा विश्वविद्यालय
चेतराज भट्ट, ज्ञानेश्वर शर्मा, दिपकबहादुर भण्डारी, दिलिप पराजुली, देवेन्द्र अधिकारी, निर्मला जमरकट्टेल, विजयसिंह सिजापती, वीरबहादुर खनाल क्षेत्री, सरोज कोइराला र सुजनबाबु मरहट्टा

राजर्षि जनक विश्वविद्यालय
अमरप्रसाद यादव, अशोककुमार भ्ना, नन्दकिशोर साह, नरेन्द्र कटुवाल, राजनारायण यादव, रासबिहारी महतो, वसन्तकुमार कर्ण, विमलकुमार लाल कर्ण, श्यामकिशोर महतो र श्यामनारायण लाभ

कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालय
अर्जुनकुमार श्रेष्ठ, ऋषिराम कट्टेल, कल्याणी मिश्र त्रिपाठी, कालिकावहादुर अधिकारी, पुष्करबहादुर पाल, बलरामकुमार भट्ट, लालप्रसाद अग्रमाई, विमलकुमार लाल कर्ण, विष्णुविलास अधिकारी र होमबहादुर वस्नेत

लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय
चन्द्रकला धिमिरे, तिलकराम आचार्य, दीपकप्रसाद आचार्य, फणीन्द्रकुमार न्यौपाने, यशोधरा भेट्टवाल, शारदा पौडेल र सुरेन्द्रमान बज्रचार्य

वालेन्द्र शाहले उपकुलपतिको नाम सिफारिस गर्न शिक्षा तथा खेलकुदमन्त्री समित्त पोखरेलको अध्यक्षतामा सिफारिस समिति गठन गरेका थिए । उक्त समितिले विज्ञको नेतृत्वमा अर्को उपसमिति बनाएर विजले दिएको नम्बरको आधारमा सर्टलिस्ट तयार गरिएको मन्त्रालयले जनाएको छ । नयाँ कार्यविधिअनुसार नियुक्ति प्रक्रियामा पारदर्शिता, योग्यता प्रणाली र प्रक्रियागत निष्पक्षता सुनिश्चित गर्न विज्ञ समितिमार्फत प्रारम्भिक छनोटको व्यवस्था गरिएको छ ।

काठमाडौं महानगरको छात्रवृद्धि

तीन हजार ७३५ विद्यार्थीको नाम भर्नाका लागि सिफारिस

काठमाडौं (प्रस)- काठमाडौं महानगरपालिकाले शैक्षिक २०८३/८४ का लागि कक्षा ११ र १२ कोटामा पहिलो मनोनयन सूची (स्याचिड लिस्ट) बाट तीन हजार ७३५ जना विद्यार्थीको नाम भर्नाका लागि सिफारिस गरेको छ ।

कक्षा ११ र १२ मा अध्ययन गर्न चाहने छात्रवृत्ति छनोट परीक्षाबाट योग्यता क्रमको अन्तिम सूचीमा प्रकाशित नामबाट भर्नाका लागि सिफारिस गरिएको परीक्षा समितिका संयोजक ढकालले जानकारी दिए । यसअघि प्रकाशित अन्तिम योग्यताक्रम विद्यार्थीले आवेदन दिँदा रोजेको विषय र शिक्षण संस्थाको प्राथमिकता क्रमका

आधारमा साधारण एवं आरक्षण र समूहगत रूपमा तोकिएको संख्याका आधारमा नाम सिफारिस गरिएको उनले बताए । शुरुवा बसेको परीक्षा समितिको निर्णयअनुसार मनोनयन सूची प्रकाशन गरिएको छ । मनोनयनमा परेका परीक्षार्थीहरूले महानगरको छात्रवृत्तिसम्बन्धी पोर्टलमा छात्रवृत्ति परीक्षाको रोल नम्बर, जन्म मिति र पासवर्ड (मोबाइल वा इमेलमा प्राप्त) प्रयोग गरेर मनोनयन पत्र फिर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । मनोनयनपत्र लिएर जेठ २७ गतेभित्र तोकिएको शिक्षण संस्थामा अनिवार्यरूपमा भर्ना भइसक्नुपर्ने परीक्षा समितिका संयोजक

ढकालले जानकारी दिए । प्रकाशित सूचीअनुसार शिक्षामा छ जना, मानविकीमा १२, कानूनमा ५०, व्यवस्थापनमा एक हजार ४०१ र विज्ञानमा दुई हजार २६६ जनाको नाम सिफारिस गरिएको छ । यसमा 'ल्याण्डिङ्ग साइट' प्रभावित क्षेत्रबाट २८ जना, महानगरभित्रका स्थायीवासीबाट ४९२ जना, सामुदायिक विद्यालयबाट एसइई उत्तीर्ण गर्नेबाट एक हजार ५४५ जना, संस्थागत विद्यालयबाट उत्तीर्ण गर्नेबाट ४८१, अपांगता भएका व्यक्ति तथा अभिभावकमा अपांगता भएका परिवारबाट १३, आदिवासी जनजातिबाट १७३, खस आर्यबाट १९७, छात्रा कोटाबाट

४४०, थारुबाट ३९, दलितबाट ९६, पिछडिएको क्षेत्रबाट ४६, मधेसीबाट १४९, मुस्लिमबाट २२ र सहिद, बेपत्ता पारिएका, जेन-जी आन्दोलन, इन्डिपीडिड परिवारबाट १४ जना विद्यार्थी छन् । यस वर्षका लागि महानगरभित्रका १४५ वटा शिक्षण संस्थाका लागि चार हजार ८५७ कोटा निर्धारण गरिएको छ । पहिलो चरणमा मनोनयन भएका विद्यार्थीहरू तोकिएको मितिभित्र भर्ना नभई रिक्त रहन गएका सिटमा बाँकी रहेका विद्यार्थीको योग्यताक्रम र शिक्षण संस्थाको प्राथमिकताका आधारमा २८ गतेपछि दोस्रो चरणको मनोनयन सूची प्रकाशन हुने जनाइएको छ ।

स्वयंसेवक साभेदारहरूसँग कोइकाको परामर्श कार्यशाला

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- कोरिया अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग नियोग (कोइका) ले नेपालमा सञ्चालन गरेका स्वयंसेवक कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी बनाउन स्वयंसेवक साभेदार संस्थाहरूसँग परामर्श कार्यशाला आयोजना गरेको छ ।

कार्यशालाको प्रारम्भ गर्दै कोइका नेपालका देशीय निर्देशक मुहोन कोइले स्वयंसेवक परिचालन गरिएका संस्थाहरूसँग निरन्तर सहयोगप्रति आभार व्यक्त गर्दै कोइका स्वयंसेवक कार्यक्रमको प्रभावकारिता अभिवृद्धिमा ती संस्थाको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको बताए । उनले ज्ञान, सीप र विशेषज्ञताको आदानप्रदानमार्फत साभेदार देशहरूको सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा योगदान पुऱ्याउनुका साथै कोरिया र साभेदार मुलुकबीच मित्रता, आपसी समझदारी र सहकार्य प्रवर्द्धन गर्नु कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य रहेको उल्लेख गरे ।

विद्यालयमा प्रारम्भिक बालविकास स्वयंसेवकका रूपमा कार्यरत मिहचुन स्युङले बालविकास शिक्षामा आफूले गरिरहेका गतिविधिवारे जानकारी गराए । त्यसैगरी, ललितपुरको गोदावरी नगरपालिकामा पर्यटन स्वयंसेवकका रूपमा कार्यरत स्युङचुल काइले दक्षिण कोरियाको जेजु क्षेत्रलाई विश्वस्तरीय पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा विकास गरिएको अनुभव प्रस्तुत गर्दै नेपालमा दिगो पर्यटन प्रवर्द्धनका सम्भावनाबारे धारणा राखे । नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, प्रादेशिक रक्तसञ्चार सेवा कास्कीका प्रतिनिधि कोइकाको सहयोगमा सञ्चालित एक परियोजनाको अनुभव साझा गर्दै प्राप्त उपकरणहरूले रक्तदानसम्बन्धी गतिविधिमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याएको बताए । उनले स्थानीय संस्थाको क्षमता अभिवृद्धिमा अन्तर्राष्ट्रिय स्वयंसेवी सहकार्य महत्त्वपूर्ण हुने धारणा व्यक्त गरे । विश्वभाषा

क्याम्पसका क्याम्पस प्रमुख डा. महेन्द्रकुमार बुढाथोकीले कोइकासँगको लामो सहकार्य र कोरियाली स्वयंसेवकहरूको योगदानको चर्चा गर्दै हाल त्रिभुवन विश्वविद्यालयले कोरियाली भाषा शिक्षाको स्नातक तहको पाठ्यक्रम स्वीकृत गरिसकेको सन्दर्भमा थप स्वयंसेवक परिचालन हुने अपेक्षा व्यक्त गरे । कोइका एलुम्नाइ एसोसिएसन अफ नेपाल (कान) का अध्यक्ष नवराज गौतमले कोरियाली संस्कृति, सामाजिक व्यवहार र नेपालसँगका समानताबारे प्रस्तुति दिएका थिए । उनले स्वयंसेवकहरूको ज्ञान र अनुभवको अधिकतम उपयोग गर्न साभेदार संस्थाहरूसँगै आग्रह गरे । ललितपुरमा शुरुवा भएको कार्यशालामा स्वयंसेवकसँग सम्बन्धित साभेदार संस्थाका प्रतिनिधि, विभिन्न मन्त्रालय तथा विभागका अधिकारी, कोइकाका कर्मचारी र 'कोरिया ओभरसीज भोलन्टियर्स' गरी ४७ जनाको सहभागिता थियो । रासस

एसइई पूरक परीक्षाको नतिजा दुई साताभित्र प्रकाशन गरिने

काठमाडौं (प्रस)- राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय (कक्षा १०) ले माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (एसइई) को पूरक (रेडवुट्ट) परीक्षा सम्पन्न भएको दुई साताभित्र नतिजा प्रकाशन गर्ने गरी तयारी गरेको छ । आगामी असार १ देखि ९ गतेसम्म पूरक परीक्षा हुँदै छ । यसअघि, एसइई-२०८२ को परीक्षाफल एक महिनामा प्रकाशन गरिएको थियो । परीक्षा नियन्त्रक टुकराज अधिकारीले आगामी असार २५ गतेभित्र पूरक परीक्षाको परीक्षाफल प्रकाशन गरिने बताए ।

एसइईमा एक लाख ४६ हजार ५०७ विद्यार्थी 'ननरेडेड' भएकामा पूरक परीक्षामा कतिले सहभागिता जनाउँछन् भन्ने यकिन तथ्यांक प्राप्त भइसकेको उनले बताए । 'ग्रेड सी' भन्दा कम प्राप्त गरेका विद्यार्थी पूरक परीक्षामा सहभागी हुने छन् ।

हार्दिक श्रद्धाञ्जली

स्व. नुर्तु ग्याल्जेन शेर्पा
२०२३/०५/१७

ठेगाना :- खुम्बुपासाङल्हामु गा.पा.५ नाम्चे सोलुखुम्बु, हाल:- बौद्ध काठमाडौं

यस शेर्पा सेवा केन्द्रको संरक्षक सदस्य श्री नुर्तु ग्याल्जेन शेर्पाको ८३ वर्षको उमेरमा असामयिक निधन भएकोले आज २१औं दिनको पूण्य तिथिमा दिवंगत आत्मको चौर शान्तिको कामना गर्दै शोकसन्तप्त परिवारजन प्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

गेल्जे लामा
अध्यक्ष
तथा
सम्पूर्ण शेर्पा सेवा केन्द्र परिवार
बौद्ध, टुसाल, काठमाडौं

जापानमा रोजगार									
कम्पनी : Aiwok Cooperative Association									
पूर्व सौकीमिति : २०८२/१०/२८		मास संख्या		मासिक तलब		अन्य सुविधा		चलानी नं. ६०२५६३८६	
रि. नं.	कामदारको पद	पूरक महिना	YEN	रु.र.	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा
1	Food Production Worker	6	0	181480	१,७२,००९	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा
कम्पनी : Yamanashi Medical Care Cooperative Business Association									
पूर्व सौकीमिति : २०८३/०४/२८		मास संख्या		मासिक तलब		अन्य सुविधा		चलानी नं. ६०२५६३८६	
रि. नं.	कामदारको पद	पूरक महिना	YEN	रु.र.	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा
1	Care Giver	4	0	207700	१,९६,८५४	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा
कम्पनी : Yamanashi Medical Care Cooperative Business Association									
पूर्व सौकीमिति : २०८३/०४/०७		मास संख्या		मासिक तलब		अन्य सुविधा		चलानी नं. ६०२५६३८६	
रि. नं.	कामदारको पद	पूरक महिना	YEN	रु.र.	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा
1	Care Worker	0	4	186600	१,७६,८५४	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा
कम्पनी : Yamanashi Medical Care Cooperative Business Association									
पूर्व सौकीमिति : २०८२/०८/०५		मास संख्या		मासिक तलब		अन्य सुविधा		चलानी नं. ६०२५६३८६	
रि. नं.	कामदारको पद	पूरक महिना	YEN	रु.र.	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा
1	Care Worker	0	6	182700	१,७३,९५८	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा	अन्य सुविधा

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

सरकार-प्रशासन द्वन्द्वः सुशासनको संकट

जेन-जी विद्रोहपछिको पहिलो निर्वाचनबाट राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) को नेतृत्व र बालेन्द्र शाहको प्रधानमन्त्रीत्वमा बनेको नयाँ सरकारप्रति आमनागरिकको ठूलो भरोसा थियो, त्यो अद्यपि कायम छ। परम्परागत राजनीतिक दलहरूको सत्ताकेन्द्रित कार्यशैलीबाट दिक्क भएका जनताले यो सरकारबाट झुठ कार्य र सुशासनको अपेक्षा गरेका थिए। तर, सरकार गठन भएको छोटो समयमै सिंहदरबारभित्र देखिएको सरकार र कर्मचारीतन्त्रबीचको बढ्दो द्वन्द्वले नागरिकको त्यो आशामाथि चिसो पानी खन्याउने संकेत गरेको छ। पछिल्ला घटनाक्रमहरूले सरकार र स्थायी सरकार भनिने कर्मचारीतन्त्र टकरावको बाटोमा अघि बढेको स्पष्ट पार्छन्।

प्रशासन र सरकारबीचको यो द्वन्द्वको मुख्य कारण कार्यशैलीमा रहेको भिन्नता र परिपक्वताको अभाव देखिन्छ। प्रधानमन्त्री शाहको नयाँ र 'आक्रामक' शैली अनि कर्मचारीतन्त्रको वर्षौं पुरानो कानुनी र प्रक्रियामुखी शैलीबीच उचित तालमेल मिल्न सकेको छैन। हालैमात्र राजदूत बन्ने चाहना राख्दै प्रधानमन्त्रीलाई भेजेज पठाएको आरोपमा नेपाल सरकारका सचिव कृष्णहरि पुष्करलाई प्रहरी लगाएर पक्राउ र केरकार गरिनु यसैको एउटा उदाहरण हो। प्रशासनिक मर्यादा र पदीय आचरणविपरितका कार्यमाथि नियम हुनु स्वाभाविक हो, तर एउटा भेजेजकै भरमा बहालवाला सचिवलाई अपराधीकै नियन्त्रणमा लिनले सरकारको अधिनायकवादी र अपरिपक्व चरित्र भल्काउँछ। यसले कर्मचारीतन्त्रमा भय र आतंक सिर्जना गरेको छ।

सरकारले दलीय ट्रेड युनियन खारेज गर्नेजस्ता केही लोकप्रिय र साहसिक निर्णयहरू त गर्‍यो तर त्यसपछिको परिस्थिति व्यवस्थापन गर्न पूर्णरूपमा असफल देखियो। कर्मचारीहरूलाई जथाभावी सरुवा गर्ने, उनीहरूलाई दलीय ट्याग लगाएर हतोत्साही बनाउने र मन्त्रीहरूका व्यक्तिगत सनकका आधारमा कारबाही गर्ने प्रवृत्तिले प्रशासन संयन्त्र रक्षात्मक मोडमा पुगेको छ। अहिले सिंहदरबारका कर्मचारीहरू 'रोबोट' जस्ता भएका स्वयं कर्मचारीहरू बताउँछन्। जसले गर्दा निर्णय प्रक्रियामा रचनात्मक भूमिका खेल्नुको साटो आफू बच्नका लागि काम पन्छाउने र ठाडो आदेशमात्र पखिने गर्न थालेका छन्।

काम गरेको भरमा कतिबेला फसिने हो भन्ने डरले कर्मचारीहरू तर्कित सरकारले घोषणा गरेको '१०० दिने कार्यसूची' कार्यान्वयनमा चुनौती देखिएको छ। कर्मचारी प्रशासनलाई त्रसित बनाएर होइन प्रोत्साहित गरेर सरकारको कामलाई चुस्त र प्रभावकारी बनाउनु अहिलेको आवश्यकता हो। विगतका प्रधानमन्त्री, मन्त्रीहरूले पनि कर्मचारीतन्त्रलाई नै दोष दिएर आफू पन्छिने गरेका थिए। वर्तमान सरकारका प्रधानमन्त्री-मन्त्रीले पनि त्यही प्रवृत्तिलाई निरन्तरता दिनु ठीक होइन। सरकारले के बुझ्न जरुरी छ भने, लोकतान्त्रिक र कानुनी राज्यमा केवल सस्तो लोकप्रियता वा उत्तेजनाका भरमा देश चल्दैन। नयाँ जोश र भिजन हुनु राम्रो पक्ष हो, तर त्यसलाई कार्यान्वयन गर्न मुलुकको स्थापित कानुनी प्रक्रिया र प्रशासनिक संयन्त्रलाई विश्वासमा लिनैपर्छ। विज्ञता र अनुभवको सम्मान नगरी शासन चलाउनु खोज्नु प्रत्युत्पादकमात्र हुन्छ। कर्मचारीतन्त्रले पनि बदलिँदो जनचाहनाअनुसार आफ्नो कार्यशैलीमा सुधार ल्याउनु अत्यावश्यक छ। अन्यथा, यो द्वन्द्वले सरकारलाई मात्र असफल बनाउने छैन, मुलुकको सुशासन र विकासको सपनालाई समेत धराशायी बनाउने निश्चित छ।

□ गम्भीरबहादुर हाडा

जुनसुकै तरिकाबाट वातावरणीय विनाशलाई व्याख्या गरिएता पनि यसको मुख्य कर्ता भनेको मानव जाति नै हो। जनसंख्याको अत्यधिक वृद्धि, प्राकृतिक सम्पदामा चाप, वातावरणमा विषाक्त ग्यासहरूको प्रभाव, आर्थिक क्रियाकलापबाट उत्पादन हुने विषाक्त पदार्थ तथा ग्यासहरूको उचित तरिकाको व्यवस्थापनको अभाव, कृषिमा उत्पादन बढाउनका लागि प्रयोग हुने रासायनिक मल र विषादीहरूको अत्यधिक उपयोग, प्राकृतिक स्रोत र सम्पदाहरूको दिगोस्मरले प्रयोग नहुनुलगायत कारणले वातावरण विनाश निम्त्याउने गर्दछ।

श्रम सरोकार

वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिकका लागि आवश्यक जानकारी

- वैदेशिक रोजगार विभागबाट श्रम स्वीकृति लिएरमात्र जानुपर्दछ।
- सरकारले खुला गरेका मुलुकहरूबाहेक वैदेशिक रोजगारका लागि जान नहुने देशहरू विभागको वेबसाइटमा हेर्न सकिन्छ।
- १८ वर्ष उमेर पूरा नभई वैदेशिक रोजगारमा जान पाइँदैन। खाडी मुलुकमा जान महिला धेरैले कमदारको हकमा २४ वर्ष उमेर पूरा भएको हुनुपर्दछ।
- श्रम स्वीकृति लिएर व्यक्तिगतरूपमा पनि वैदेशिक रोजगारमा जान सकिन्छ।
- वैदेशिक रोजगारमा जानुअघि कम्तीमा १० लाख रुपैयाँ बराबरको विमा गराउनुपर्दछ।
- सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य जाँच गराएर मात्र जानुपर्दछ।
- वैदेशिक रोजगारमा प्रस्थान गर्नुअघि पूर्वस्थान अभिमुखीकरण तालिम अनिवार्य लिनुपर्दछ। महिला कामदारले अभिमुखीकरण तालिमका लागि तिरको रकम वैदेशिक रोजगार बोर्डबाट सोधभर्ना पाइन्छ।
- वैदेशिक रोजगारमा जान रोजगारदाता र पठाउने कम्पनीसँग करार गर्नुपर्दछ।
- श्रम स्वीकृतिका लागि करार अवधि तीन वर्षसम्मको भएमा एक हजार ५०० रुपैयाँ र तीन वर्षभन्दा बढीको भएमा दुई हजार ५०० रुपैयाँ कल्याणकारी कोषमा जम्मा गर्नुपर्दछ।
- विभागले तोकेबमोजिम सीपको तालिम लिई सोको प्रमाणपत्र पेश गर्नुपर्दछ।
- वैदेशिक रोजगारमा जाँदा स्वदेशी विमानस्थलको प्रयोग गर्नुपर्दछ।
- म्यानपावर कम्पनीलाई तिरको पैसाको रसिद लिनुपर्दछ।
- सम्बन्धीताबमोजिम रोजगार उपलब्ध नगराएमा कामदार वा निजको आफन्तले विभागसम्म क्षतिपूर्तिका लागि उजुरी दिन सक्ने छ।
- कामदारले आंजन गरेको रकम बैंक वा इजाजत प्राप्त बैंकिङ सेवा प्रदान गर्ने संस्थामार्फत स्वदेश पठाउनुपर्दछ।
- करारबमोजिम सुविधा नपाई कामदार अलपत्र परी स्वदेश फर्काउन परेमा म्यानपावरले नै स्वदेश फर्काउनुपर्ने छ।

पाठक मञ्च

मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन कार्यदललाई सुभावा

विगत लामो समयदेखि मुलुकका विभिन्न पत्रपत्रिका तथा सञ्चारमाध्यमहरूमा कृषकका पीडा र बाध्यताका कथहरू निरन्तर छापिँदै आएका छन्। हालैमात्र सरकारले बाँदर, बिल, नीलगाई, दुम्सीलगायतका वन्यजन्तुले कृषि बालीनालीमा पुऱ्याइरहेको क्षति नियन्त्रणका उपाय खोज्न सर्वसाधारण र विज्ञहरूबाट सुभावा संकलन सुरु गरेको समाचारले आशा र संशय दुवै पैदा गरेको छ। वन तथा पर्यावरण मन्त्रालयअन्तर्गत गठित मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन, प्राविधिक कार्यदलले देशैभरिबाट व्यावहारिक एवं कार्यान्वयनयोग्य उपायहरू संकलन गर्न देखाएको तत्परता सराहनीय छ। हिलै भए पनि सरकारले यस राष्ट्रिय समस्यालाई गम्भीरताका साथ लिएको महसुस भएको छ। तर, विगतका नीतिगत ढिलासुस्ती र कार्यान्वयनको फितलो अवस्थालाई हेर्दा यो कार्यदल पनि केवल प्रतिवेदन बुझाउने र दराजमा थन्कने अर्को एउटा दस्तावेजमात्र बन्ने त होइन भन्ने आशंका किसानहरूमा कायमै छ। आज नेपालको ग्रामीण भेगका कृषकहरू इतिहासकै सबैभन्दा ठूलो संकटबाट गुज्रिरहेका छन्। पूर्वी पहाडदेखि सुदूरपश्चिमसम्म वन्यजन्तुको निरन्तर आतंकका कारण हजारौं परिवारले पुस्तौंदेखि गर्दै आएको खेतीपाती छोड्नु परेको छ। दिनरात खेतवारी कुर्नु, बाली जोगाउन ज्यानको बाजी लगाउनु र अन्तः

रित्तो हात रूनु आज नेपाली किसानको निर्यात बनेको छ। विभिन्न तथ्यांकहरूले देखाअनुसार मध्यपहाडका ६० प्रतिशतभन्दा बढी घरपरिवार बाँदरको समस्याबाट प्रत्यक्ष पीडित छन् भने कतिपय जिल्लामा ७४ प्रतिशतभन्दा बढीले खेतीपाती नै छाडिसकेका छन्। बालीनाली सखाप भएपछि जीविकोपार्जनको अन्य विकल्प नहुँदा ग्रामीण क्षेत्रबाट तीव्ररूपमा वसाईसराइ भइरहेको छ, जसका कारण गाउँका गाउँ रिँतिँदै छन् र खेतीयोग्य जमिन बाँफो भाडीमा परिणत भइरहेको छ। यो अव कुनै एउटा गाउँ वा जिल्लाकोमात्र समस्या रहेन, यसले देशकै खाद्यसुरक्षा र ग्रामीण अर्थतन्त्रको मेरुदण्डमाथि प्रहार गरिरहेको छ। हालै व्यवस्थापिका संसद्मा प्रधानमन्त्रीले व्यक्त गरेको विचार र कार्यदलको गठनले राज्य यो समस्याप्रति केही हदसम्म व्युत्थिएको संकेत गर्छ। सरकारले रातो बाँदरलाई कृषि हानिकारक वन्यजन्तु घोषणा गरी नियन्त्रणको केही खुकुलो नीति ल्याए पनि फिल्डमा त्यसको व्यावहारिक प्रयोग चुनौतीपूर्ण देखिएको छ। केवल बाँदर धपाएर वा ताबवार (बायर्ड) गरेरमात्र यो समस्याको दीर्घकालीन समाधान सम्भव छैन। यस सन्दर्भमा कार्यदललाई मेरा केही महत्त्वपूर्ण सुभावाहरू छन्। पहिलो, वन्यजन्तुलाई मानव बस्ती र खेतवारीमा आउनबाट रोक्न उनीहरूको

प्राकृतिक वासस्थान (जंगलभित्रै पर्याप्त आहारा र पानीको व्यवस्था गरिनुपर्छ। जंगलमा फलफूलका बोटबिचका रोप्ने र पानीका मुहानहरू संरक्षण गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिनुपर्छ। दोस्रो, परम्परागत बालीको सट्टा वन्यजन्तुले नरुचाउने वा क्षति नपुऱ्याउने वैकल्पिक व्यावसायिक बालीहरू (जस्तै: कागती, अमिलो जातका फलफूल, वेसार, अदुवा, मेन्था, वा सुगन्धित वनस्पति) खेतीतर्फ किसानलाई आकर्षित र प्रोत्साहित गरिनुपर्छ। तेस्रो, राहत र क्षतिपूर्ति पाउने व्यवस्था गरिनुपर्छ। अन्तमा, वन्यजन्तुको संरक्षण र मानवको अस्तित्वबीच सन्तुलन कायम गर्नु आजको मुख्य आवश्यकता हो। वन्यजन्तुको अधिकारको बकालत गरिरहँदा, ती वन्यजन्तुका कारण भोकभोकै पर्न लागेका र शायतलो छोड्न बाध्य भएका किसानको मानवअधिकार र वाँच्न पाउने अधिकारलाई भुल्नु हुँदैन। यो कार्यदलले केवल दस्तावेज समीक्षामात्र सीमित नरहेर सीधै फिल्डमा गई 'पाइलट परीक्षण' गर्ने जुन योजना बनाएको छ, त्यो स्वागतयोग्य छ। तीन महिनाको अवधिमा बुझाउने भनिएको यो

प्रतिवेदन केवल सैद्धान्तिक सुभावाहरूको पुलिन्दामात्र नभई, जमिनको वास्तविक भोगाइ र पीडालाई प्रतिबिम्बित गर्ने एउटा ठोस, व्यावहारिक र समयबद्ध मार्गचित्र बनेोस। सरकारले यसलाई राजनीतिक दाउपेचभन्दा माथि उठेर दृढ इच्छाशक्तिका साथ कार्यान्वयन गरोस् भन्ने आग्रह गर्दछु।

- **समर्पण राई**
खोटाङ (हाल काठमाडौं)

जानकारी
अब यस दैनिकले हरेक दिन पत्र-मञ्जुषा स्तम्भ सुरु गरेकोले पाठक वर्गहरूले आफूले चाहेको विषय वस्तु, सरकारी निकायको काम कारबाही वा पत्रिकामा सम्प्रेषण भएको समाचारका बारेमा पत्र लेख्नु भएमा त्यसलाई जस्ताको त्यस्तै प्रकाशन हुने जानकारी गराइन्छ। -संपादक
prabhaddailynews@gmail.com
facebook.com/prabhaddonline

वातावरणीय हासको कारण र न्यूनीकरणका उपाय

माटो, जल, वनस्पति, जीवजन्तु, पशुपक्षी, मानिस, वायुमण्डल आदि जैविक तथा अजैविक वस्तुहरूको प्राकृतिकरूपमा स्थापित सामूहिक संयोजन हो, वातावरण। यो सामूहिक संयोजन स्वस्थ जीवनका लागि अनिवार्य छ। तर आज विश्वभरि नै वातावरणको सन्तुलनमा आएको असन्तुलनले वातावरण प्रदूषित तथा विनाश हुँदै छ। विश्व आज स्वच्छ वातावरणको अभावमा विचलित हुँदै छ र विश्वका प्रायःजसो राष्ट्रहरू यस वातावरणीय समस्याबाट पीडित छन्। खास गरेर वातावरणीय प्रदूषणका लागि विकसित मुलुकहरूको आधुनिक प्रविधि, प्राकृतिक सम्पदाको अधिक तथा अनुचित उपभोग र विकासोन्मुख मुलुकहरूमा भएको तीव्र जनसंख्या वृद्धि तथा बढ्दो गरिबी नै प्रमुख रूपमा जिम्मेवार छन्।

हावा, पानी र जमिनमा विभिन्न किसिमका भौतिक रासायनिक र जैविक परिवर्तन आई तिनीहरूको गुणस्तरमा हास आउने प्रक्रिया नै प्रदूषण हो। प्राकृतिक रहेका प्राकृतिक वस्तुहरूको अस्तित्व एवं सन्तुलनमा आएको गडबडीले यहाँ रहेका कतिपय वस्तुहरूको अस्तित्व नै लोप हुने अवस्था सिर्जना हुने अवस्था वातावरण प्रदूषणले निम्त्याएको छ। वातावरणमा रहेका जैविक तथा अजैविक अवयवहरूबीचको अन्तरक्रिया एवं अन्तरसम्बन्धमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरूपले परिवर्तन गरी वातावरणमा हास पुऱ्याउने वा क्षति पुऱ्याउने प्रक्रिया बढ्दो छ। वातावरण प्रदूषणलाई वायु प्रदूषण, ध्वनी प्रदूषण, जल प्रदूषण, खाद्य प्रदूषण, औद्योगिक प्रदूषण, भूमि प्रदूषण, विकिरण प्रदूषण गरी विभिन्न भागमा बाँडेर अध्ययन गर्न सकिन्छ।

वातावरणीय लघुकरण वा असन्तुलनको कारणले विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक प्रकोपहरू बढ्दो छ। जसले नेपालमा बर्सेन हजारौंको ज्यान लिने र ठूलो धनजनको क्षति हुने गरेको देखिन आउँछ। विश्वमा बर्सेन सात करोड ८० लाख जनसंख्या र्थपने गरेको तथ्यांक छ। यो जनसंख्या वृद्धि विकासशील राष्ट्रमा नै हुने गरेको छ। तिनै विकासशील देशको एकतिहाइ जनसंख्या स्वच्छ पानीको अभाव, एक चौथाइ जनसंख्या राम्रो बसोबासको अभाव, पाँच भागको एक भाग जनसंख्या आधुनिक स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित रहेका छन्। ६० प्रतिशत जनसंख्या स्वच्छ वातावरणरहित अवस्थामा जीवन गुजार्न बाध्य छन्।

वातावरणीय हास मानवीय क्रियाकलापहरूमा भएका प्रतिकूल परिवर्तनका कारणबाट हुने गरेको छ। उक्त प्रतिकूल परिवर्तनका वातावरणको मुख्य स्वरूप र तत्वहरूमा परिवर्तन आउँछ, जसबाट सम्पूर्ण जैविक समुदाय र मानव समाजमाथि प्रतिकूल असर पर्दछ। वातावरणीय हास एउटा व्यापक पारिभाषिक शब्द हो, जसको अर्थ हुन्छ मानवीय क्रियाकलापहरूद्वारा पारिस्थितिक प्रणालीको स्थिरता तथा पारिस्थितिक सन्तुलनमा विभिन्न परिणामहरू भएको अवस्था एवं असन्तुलनको अवस्था उत्पन्न हुनु हो।

वातावरणीय प्रदूषण तथा वातावरणीय हास एक अर्थमा पर्यायवाची रूपमा प्रयोग गरेको पाइन्छ, तर पनि यी दुईको अवधारणा र अर्थका बीचमा भिन्नता रहेको पाइन्छ। वायु वातावरणको हासको कारण नै प्रदूषण हो। त्यसैगरी वातावरणीय हासको कारण प्रदूषण र प्राकृतिक संकट तथा प्रकोप हुन्छ। प्राकृतिक प्रक्रियाहरूद्वारा संकट र प्रकोप अचानक आउन सक्छ, जस्तै: भूड्रिचालो आउनु, बाढी आउनु, पहिरो जानु आदि। यस्ता संकट तथा प्रकोप भएका बेला राहतको आवश्यकता पर्दछ, साथै उक्त समस्याहरू आउनुभन्दा पूर्व नै भविष्यवाणी गर्न सकिन्छ र तिनबाट बच्ने उपायहरू तत्कालै

अवलम्बन गर्न सकिन्छ। जुनसुकै तरिकाबाट वातावरणीय विनाशलाई व्याख्या गरिएता पनि यसको मुख्य कर्ता भनेको मानव जाति नै हो। जनसंख्याको अत्यधिक वृद्धि, प्राकृतिक सम्पदामा जनसंख्याको अत्यधिक चाप, वातावरणमा विषाक्त ग्यासहरूको प्रभाव, आर्थिक क्रियाकलापबाट उत्पादन हुने विषाक्त पदार्थ तथा ग्यासहरूको उचित तरिकाको व्यवस्थापनको अभाव, कृषिमा उत्पादन बढाउनका लागि प्रयोग हुने रासायनिक मल र विषादीहरूको अत्यधिक उपयोग, प्राकृतिक स्रोत र सम्पदाहरूको दिगोस्मरले प्रयोग नहुनुलगायत कारणले वातावरण विनाश निम्त्याउने गर्दछ। समग्रमा भन्नुपर्दा मानव जातिका गतिविधिले गर्दा वातावरणमा अत्यधिक मात्रामा विषाक्त पदार्थहरू जम्मा हुन गई वातावरण नै असन्तुलित भएर मानव जातिका आर्थिक, सामाजिक र पर्यावरणीय आवश्यकताहरूलाई वातावरणले पूरा गर्न नसके अवस्थामा पुग्ने प्रक्रिया नै वातावरण विनाश हो।

वातावरणीय हास तथा प्रदूषणको समस्यालाई निराकरण गर्ने महत्त्वपूर्ण उपायहरूमा वातावरणीय मानवअधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत वातावरण रक्षकहरूको सूची तयार गरी उनीहरूको पेसागत सुरक्षाको सुनिश्चितता गर्ने, तीन तहकै सरकारको मातहतका विभाग, शाखा, एकाइमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई वातावरणीय सवाल र मानवअधिकारका पक्षहरूबारे अभिमुखीकरण गराउने, राष्ट्रियस्तरमा तयार भएको मानवअधिकार कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न/गराउन पहल गर्ने। मानवअधिकार कार्ययोजना सबै तहको सरकारमा तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि सहजीकरण गर्ने, सरकारले राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगलगायतका वातावरण, जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधताजस्ता विषयसँग सम्बन्धित आयोग, परिषद, कार्य समूह, कार्यदल आदि बनाउँदा वातावरणीय मानवअधिकारसँग सम्बन्धित व्यक्ति वा समूहलाई मनोनयन गर्ने, सरकारले गठन गर्ने वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन सम्बन्धित विज्ञ समूहमा मानवअधिकारकर्मीको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्ने, मानवअधिकार आयोगले प्रत्येक वर्ष वातावरण, मानवअधिकार र विकाससँग सम्बन्धित विषयमा स्थिति प्रतिवेदन तयार गरी सार्वजनिक गर्ने, सम्मेलन गर्ने, नीतिगत पुनरावलोकन र सरकारलाई नयाँ व्यवस्थाका लागि सिफारिस गर्ने आदिजस्ता कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक छ।

वातावरणसँग सम्बन्धित कानुनले तोकेको कार्यालय र अधिकारीले जिम्मेवारी पूरा गरे नगरेको अनुगमन गरी आयोगको क्षेत्राधिकारअनुसार कारबाही प्रक्रिया बढाउने, वातावरण तथा विकासका विषयमा राष्ट्रिय जाँचबुक्त तथा सार्वजनिक सुनुवाई गर्न, वातावरण-मानवअधिकार उल्लंघनका घटनाको उजुरी, प्रतिवेदनलगायतका सवाल समेटि प्रत्येक वर्ष साँझै प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्न मानवअधिकार आयोगले अगुवाई गर्ने, वातावरण क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी गैरसरकारी क्षेत्र, सञ्चार जगत, व्यवसायी एवं वातावरण रक्षकको बीच कम्तीमा दुईवटा अन्तरक्रिया वा छलफल आयोजना गर्ने, वातावरण रक्षकको छुट्टै सञ्चालन निर्माण गर्न आवश्यक सहजीकरण एवं आर्थिक व्यवस्थाका लागि सरकारले पहल गर्नुपर्ने, विकास आयोजनाहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन कार्यान्वयन अवस्थाको तेश्रो पक्षको निष्पक्ष अनुगमन संयन्त्रको विकास गर्नु जरुरी रहेको छ।

प्राकृतिक स्रोत र वातावरण क्षेत्रलाई आधार

बनाइ व्यवसाय गरिरहेका सबै खाले उत्पादक तथा सेवाप्रदायक निजी व्यवसायीहरूले आफ्नो उद्योग तथा कम्पनीमा वातावरण संरक्षणका लागि राष्ट्रिय मापदण्ड कार्यान्वयन गर्ने, तेश्रो पक्षबाट नियमितरूपमा वातावरणीय मापदण्ड कार्यान्वयनबारे अनुगमन गरी प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने गराउने, वातावरणको सवालमा सरकार, नागरिक समाज र सञ्चार जगतसँगको सहकार्यमा नियमित छलफल सञ्चालन गर्नुपर्छ। प्रमाणमा आधारित समस्या समाधानमा अग्रसर हुने, मानवअधिकारको न्यूनतम मापदण्ड कार्यान्वयनका लागि प्रतिबद्धता हुने, आफ्नो उद्योग तथा प्रतिष्ठानले वातावरण संरक्षण र मानवअधिकार प्रवर्द्धनमा गरेका कामको अभिलेखीकरण, प्रकाशन र वितरण गर्ने, निजी क्षेत्रका संघसंस्थाले आवश्यक व्यवसायीहरूलाई संयुक्त राष्ट्रसंघले जारी गरेको व्यवसाय र मानवअधिकारको मार्गनिर्देशक सिद्धान्त, २०११ सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा कार्यान्वयन गर्न उत्प्रेरित गर्ने आदिजस्ता कार्यहरू गर्नु आवश्यक रहेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट वन, वातावरण तथा जलवायु अनुकूलनअन्तर्गत चुरे तथा तराई मधेश क्षेत्रको जलचक्रलाई दिगो बनाउन पानीका स्रोत संरक्षण तथा पोखरी निर्माण, पहिरो नियन्त्रण, त्रोटक निर्माणलगायतका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न करिब एक अर्ब रुपैयाँ विनियोजन गरिएको छ। जडीवुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावारको समर्थन मूल्य निर्धारण गरी खरिद गर्ने कार्य सुरुआत गरिनुको साथै कर्णालीमा जडीवुटी प्रशोधन केन्द्र स्थापना गर्ने कार्यक्रम राखिएको छ। कावर्न उत्सर्जन कटौतीबाट प्राप्त लाभमा स्थानीय समुदायलाई प्राथमिकता दिई उत्सर्जन न्यूनीकरणका लागि नतिजामा आधारित 'रेड प्लस' कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुको साथै अन्तर्राष्ट्रिय जलवायु कोषको सहूलियतपूर्ण पुँजीमा निजी क्षेत्रको पहुँच पुग्ने व्यवस्था गरिने लक्ष्य राखिएको छ। डडेलो नियन्त्रणका लागि ड्रेन तथा स्याटलाइटको उपयोग गरी 'रियल टाइम' सूचना आदानप्रदान गर्ने नीति राखिएको छ र जोखिमयुक्त क्षेत्रमा मानव-वन्यजन्तु सहअस्तित्व कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने लक्ष्य लिएको छ। प्रमुख सहरहरूमा वायु प्रदूषण मापन केन्द्र र केन्द्रीय वातावरण प्रयोगशालाको स्तरोन्नति गरिनुका साथै वन, वातावरण तथा जलवायु क्षेत्रका लागि १२ अर्ब ३१ करोड रुपैयाँ विनियोजन गरिएको छ।

पृथ्वीमा निरन्तर बढ्दो तापक्रमले वातावरण, आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा असर पारेको छ। यसले मानव समुदाय र पारिस्थितिकीय प्रणालीबीचको सन्तुलन कायम गर्ने चुनौतीसमेत थपेको छ। जर्मन वाच नामक अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाले सन् २०२५ मा गरेको दीर्घकालीन जलवायु जोखिम सूचकांक (१९९३-०२२) को अध्ययनअनुसार नेपाल जलवायु परिवर्तनका दृष्टिकोणबाट उच्च जोखिम भएका मुलुकमध्ये ६९औँ स्थानमा पर्दछ। जलवायु परिवर्तनका सवाललाई सम्बोधन गर्न नेपाल जैविक विविधता महासंघ, संयुक्त राष्ट्रसंघीय संरचना महासंघ, ब्योटो प्रोटोकल, पेरिस सम्मौतलगायतका संरचनाको पक्ष राष्ट्र रहेको छ। जलवायु परिवर्तन उत्थानशीलता अभिवृद्धि राष्ट्रिय जलवायु नीति, २०७६, वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा निचमावली, २०७७, तथा अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय खाका, २०७७ र जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी सामाजिक समावेशीकरण रणनीति तथा कार्ययोजना (२०७७-०८८) जस्ता नीतिगत एवं संस्थागत व्यवस्था गरिएका छन्। यी नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिनु आजको आवश्यकता हो।

शांका लेखन सिव्दै काभ्रेपलाञ्चोकको डाँडापारिस्थित खानीखोलाका युवाहरू थांका लेखन सिव्दै। युवाहरूलाई आत्मनिर्भर र व्यावसायिक बनाउने उद्देश्यले उद्योग तथा वाणिज्य कार्यालय धुलिखेल बागमती प्रदेशको आयोजना तथा खानीखोला गाउँपालिकाको समन्वयमा यहाँका १७ जना युवालाई एक महिनासम्मको तालिम दिइएको हो।
तस्विर: पेमा लामा/रासस

पोखरालाई हराभरा बनाउन 'ग्रिन पोखरा, क्लिन पोखरा' अभियान

गाण्डकी- पोखरालाई स्वच्छ र हराभरा बनाउने उद्देश्यले सुरु गरिएको 'ग्रिन पोखरा, क्लिन पोखरा' अभियानअन्तर्गत शुक्रवार छ हजार बढी वोटविरुवा रोपिएको छ। विश्व वातावरण दिवसको अवसर पारेर पोखरा महानगरपालिकाका विभिन्न क्षेत्रमा वृक्षरोपण गरिएको हो।

नगरप्रमुख धनराज आचार्यको उपस्थितिमा पोखरा उपत्यका नगर विकास समितिको कार्यालय परिसरमा विभिन्न प्रजातिका फलफूलका बोट रोपिएको नगर कार्यलयले जनाएको छ। पोखरालाई हरित सहरका रूपमा विकास गर्न 'ग्रिन पोखरा, क्लिन पोखरा' अभियान थालिएको नगरप्रमुख आचार्यले बताए। सोहीअन्तर्गत पोखरामा मेगा वृक्षरोपण अभियान सञ्चालन भइरहेको उनको भनाइ छ।

महानगरले हरेक परिवारलाई आफ्नो स्थानमा बोटविरुवा लगाएर उक्त अभियानमा योगदान गर्न आह्वान गरेको छ। घर तथा पसल

आगाडि लगाइएका विरुवाको नियमित गोडमेल तथा संरक्षण गर्न महानगरले सर्वसाधारणलाई अनुरोध गरेको छ। सहरको सौन्दर्यीकरणसँगै वातावरणीय स्वच्छता प्रवर्द्धनका लागि महानगरले पोखराका मुख्य सडक क्षेत्रमा फूल रोपन सुरु गरेको हो।

वन विज्ञापन अध्ययन संस्थापन र वन तथा वातावरणविज्ञको सुझावका आधारमा वृक्षरोपण अभियान सञ्चालन गरिएको नगरप्रमुख आचार्यले उल्लेख गरे। उनका अनुसार पोखराको सात सय किमी सडक, भएर ६७ किलोमिटर नदी तथा खोलाकिनार, २९ सार्वजनिकस्थलको १२५ हेक्टर खुला क्षेत्रमा ३८ प्रजातिका दुई लाख २६ हजार बोटविरुवा लगाउने महानगरको योजना छ।

पोखरा महानगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत मुक्तिराम अर्यालले 'ग्रिन पोखरा, क्लिन पोखरा'को अभियानलाई सार्थक तुल्याउन नगरवासीले आफ्नो घरछेउका

बोटविरुवा संरक्षणको दायित्व लिनुपर्ने बताए। वातावरणलाई सफा, स्वच्छ र हराभरा बनाउनका लागि महानगरपालिका सधैं नगरवासीको साथमा रहेको उनको भनाइ छ।

विज्ञहरूको सुझावअनुसार महानगर क्षेत्रमा वर, पिपल, शमी, पैयुं, कोइरालो, टांकी, लालीगुराँस, असार, आप, अमला, अशोका, कल्की फूल, राइखन्यु, गुलमोहर, वैस, लालुपाते, कागज पाते, पालम, धुपी, बाँस, खयर, सिम्रो, पाखुरी, राजवृक्ष, रातो पाते, सिना एक्सटार्बिलिस, टिकोमा, कपुर, लिची, किन्चु, बेल, अम्बा, निमारो, कदम, रुद्राक्ष, बेडुला, नारेश्वर, जंगली केरालनायत बोटविरुवा रोपन सकिन्छ।

गाण्डकी प्रदेश राजधानी पोखरामा भइरहेको वृद्धो आवादी र तीव्र सहरीकरणले वातावरणीय स्वच्छतामा चुनौती थपिएको छ। बेलाबेलामा यहाँको वायु गुणस्तर पनि खस्केने गरेको छ। रासस

चितवन र पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जमा बाघका आहार प्रजातिको सर्वेक्षण सम्पन्न

चितवन (प्रस)- चितवन र पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा बाघका आहार प्रजातिको सर्वेक्षण सम्पन्न भएको छ। जेठ १ गतेदेखि सुरु गरिएको सर्वेक्षण हालै सम्पन्न भएको हो।

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जका सूचना अधिकारी अविनाश थापामगरका अनुसार बाघ गणनाको कार्य सम्पन्न भएपछि आहार प्रजातिको सर्वेक्षण गरिएको हो। यसका लागि नौ वटा समूह गठन गरी २० दिनसम्म दुई वटा हात्ती प्रयोग गरिएको थियो। प्रत्येक

हात्तीमा तीन जनाका दरले प्राविधिक जनशक्ति परिचालन गरिएको उनले जानकारी दिए।

उनका अनुसार नवलपरासीको त्रिवेणीदेखि रौतहटसम्म बाघ गणना गरिएका क्षेत्रमा करिब ४०० वटा ट्राजेक्ट (मार्ग) बनाएर आहार प्रजातिको सर्वेक्षण गरिएको थियो। निकुञ्जको चुरे क्षेत्र तथा घाँसे मैदानमा तीनदेखि पाँच किलोमिटर दूरीलाई एक ट्राजेक्ट मानी सर्वेक्षण गरिएको थियो।

हात्तीमा चढेर प्रत्यक्ष अवलोकनका

क्रममा देखिएका जनावरको अभिलेखीकरण गरी सर्वेक्षण गरिएको थापामगरले बताए। बाघका प्रमुख आहार प्रजातिमा जरायो, चितल, लगुना र रतुवा गरी चार प्रकारका मृग पर्छन्। यसका अतिरिक्त गौरीगाई, बँदेल, नीलगाई तथा बाँदर पनि बाघका आहार प्रजातिका रूपमा रहेका छन्।

सर्वेक्षण सम्पन्न भएसँगै प्राप्त तथ्यांकको विश्लेषण तथा अध्ययनको काम सुरु गरिएको निकुञ्जले जनाएको छ।

अन्नपूर्ण पदमार्गमा बृहत् सरसफाइ

मुस्ताङ (प्रस)- यहाँस्थित नेपाली सेना र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र आयोजना (एक्या) जोमसोमद्वारा राउण्ड अन्नपूर्ण चक्रीय पदमार्गको बृहत् सरसफाइ गरिएको छ। सैनिक उच्चशिखर शिक्षालय कैसाङको आयोजना तथा एक्याप जोमसोमको समन्वयमा मनाङ-मुस्ताङ थोरङफेदीसम्मको पर्यटकीय पदमार्गको बृहत् सरसफाइ गरिएको हो।

यहाँको सैनिक उच्च शिखर शिक्षालयका आयोजनामा उच्च हिमाली तथा तथा दुर्गम पहाडी क्षेत्रमा नेपाली सेनाका जवानहरूलाई हिमाली युद्ध कला तथा विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धी तालिम दिने क्रममा मनाङ हुँदै मुस्ताङ प्रवेश गर्ने पर्यटकीय पदमार्गको सरसफाइ गरिएको हो।

समुद्री सतहको पाँच हजार ४९६ मिटरको उचाईमा अवस्थित थोरङफेदीसम्मको पदमार्गको सरसफाइ गरी ४० जना बढी सैनिक शिखर शिक्षालयका आयोजनामा उच्च हिमाली तथा तथा दुर्गम पहाडी क्षेत्रमा नेपाली सेनाका जवानहरूलाई हिमाली युद्ध कला तथा विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धी तालिम दिने क्रममा मनाङ हुँदै मुस्ताङ प्रवेश गर्ने पर्यटकीय पदमार्गको सरसफाइ गरिएको हो।

समुद्री सतहको पाँच हजार ४९६ मिटरको उचाईमा अवस्थित थोरङफेदीसम्मको पदमार्गको सरसफाइ गरी ४२ सय मिटरको उचाईमा

समुद्री सतहको पाँच हजार ४९६ मिटरको उचाईमा अवस्थित थोरङफेदीसम्मको पदमार्गको सरसफाइ गरी ४२ सय मिटरको उचाईमा

रहेको थोरङफेदी (च्याम्बर भू) सम्म करिब १७० जना बढी सैनिक शिखर शिक्षालयका फोहोर संकलन गरी सरसफाइ गरेको एक्याप जोमसोमका प्रमुख राजेश गुप्तले जानकारी दिए। उक्त पदमार्गको फोहोर संकलन केन्द्रमा जम्मा भएका फोहोर र सरसफाइ गरी संकलन गरिएका फोहोर गरी ४० बोरा थोरङफेदीको सडकमार्गसम्म भण्डारण गरियो। त्यसपछि संकलित गरी थोरङफेदी भण्डारण फोहोरलाई एक्यापले जोमसोम कार्यालयमा ल्याएको प्रमुख गुप्तले बताए।

अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र आयोजनाअन्तर्गत लमजुङको बेसी सहरदेखि मनाङ हुँदै विदेशी पर्यटक उक्त पदमार्ग प्रयोग गरी मुस्ताङ आइपुग्छन्। राउण्ड अन्नपूर्ण चक्रीय पदमार्गअन्तर्गत थोरङफेदीसम्म पर्यटकीय पदमार्ग कठिन र चुनौतीपूर्ण पर्यटकीय पदमार्ग हो। उक्त पदमार्गमा बर्सेन चैत र वैशाख र असोज र कात्तिकमा विदेशी पर्यटकले बढी मात्रामा पदयात्रा गर्ने गरेको एक्याप प्रमुख गुप्तले बताए।

मनाङ मुस्ताङ पर्यटकीय पदमार्गमा पर्यटकहरूले मिल्काएका फोहोर संकलन गरी व्यवस्थापन गर्ने कार्य भएको प्रमुख गुप्तको भनाइ छ। उच्च हिमाली पर्यटकीय पदमार्गहरूमा फोहोरमैला व्यवस्थापन गरी वातावरणीय स्वच्छता तथा दिगो पर्यटन प्रवर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउन सैनिक शिक्षार्थीहरूले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको एक्यापले उल्लेख गरेको छ।

'कानून निर्माणमा तीन तहका सरकारबीच सहकार्य हुनुपर्छ'

■ प्रभाव संवाददाता

कैलाली- सभामुख डोलप्रसाद अर्यालले कानून निर्माण गर्दा तीन तहका सरकारबीच समन्वय एवं सहकार्य हुनुपर्ने बताएका छन्। अन्तरव्यवस्थापिका मञ्चले टीकापुरमा शनिवार आयोजना गरेको अन्तरव्यवस्थापिका सम्मेलनमा उनले संघीयता कार्यान्वयनमा संघीय संसद् र प्रदेशसभाबीच प्रभावकारीरूपमा समन्वय, सहयोग र सहकार्य हुनुपर्ने बताएका हुन्।

तीन तहका सरकारबीचको समन्वय र सहकार्यमा नवाफिनेगरी कानून निर्माण हुनुपर्नेमा जोड दिँदै सभामुख अर्यालले भने, 'तीनवटै तहका सरकारले बनाउने कानून नवाफिने गरी काम गर्न म प्रतिवद्ध छु। सबैसँग समन्वय, सहकार्य गरेर कानून निर्माणलाई अगाडि बढाउने छु। आपसी समन्वय र सहकार्यलेमात्र जनताका अपेक्षालाई बुझेर काम गर्ने वातावरण बन्ने छ।'

कानून निर्माण हुँदा लक्षित वर्गलाई केन्द्रमा राख्नुपर्नेमा सभामुख अर्यालले जोड दिए। कानूनको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने वर्गले कानून निर्माण भएपछि मात्रै थाहा पाउँदा कार्यान्वयनमा चुनौती देखिँदै गएको भन्दै उनले लक्षित समूहसँग समन्वय र सहकार्य गरेरमात्रै कानून निर्माण गरिनुपर्ने बताए।

सभामुख अर्यालले संघीयताले सिंहदरवारको अधिकार गाउँगाउँमा पुऱ्याउने भनिए पनि त्यो अधिकार अझै

सिंहदरवार बाहिर जान नसकेको बताएका छन्। 'अझै हामीले जनतालाई दिनुपर्ने अधिकार गाउँगाउँसम्म पुऱ्याउन सकेका छैनौं,' उनले भने।

तीन तहको सरकारमा समन्वयको अभाव

राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष नारायणप्रसाद दाहालले स्थानीय र प्रदेशसँग संघीय सरकारको समन्वय नपुगेको गुनासोलाई संघीय संसदले सम्बोधन गरेर अगाडि बढ्नुपर्नेमा जोड दिए। सधैले आवश्यक कानून नबनाउँदा प्रदेश र स्थानीय तहलाई समस्या भएको स्वीकार गर्दै उनले संवैधानिक अधिकारसहित प्रदेश र स्थानीय तहलाई काम गर्न वातावरण बनाउनुपर्ने धारणा राखे।

'संघले कानून निर्माणमा गरेको ढिलाइले प्रदेश सरकारले आवश्यक कानून बनाउन र कार्यान्वयन गर्न सकेको छैन,' उनले भने। जनताका भावनालाई आत्मसात् गर्दै लोकतन्त्रलाई मजबुत बनाउनेतर्फ तीनवटै तहको भूमिका महत्त्वपूर्ण रहेको उनको कथन थियो। अध्यक्ष दाहालले कानून निर्माणमा संघीय सदनले बढी तदारुकता देखाउन आवश्यक रहेको बताए। उनले भने, 'दृढ गतिमा कानून निर्माणका काम किन भएका छैनन्। त्यसका कारण खोज्न जरुरी छ। जनताले हामीलाई कुरा गर्न पठाएका होइनन्।' संघीय संसद्का दुवै सदन र सातवटै प्रदेशसभामा सभामुख सहभागी सम्मेलन आज सम्पन्न हुने छ।

बिपी राजमार्ग

रातको समयमा

अनिश्चितकालीन बन्द निरन्तर

काभ्रेपलाञ्चोक- बेमौसमी वर्षासँगै आउने पहिरोका कारण दिनानुदिन बिपी राजमार्ग अवरुद्ध हुन थालेपछि काभ्रेपलाञ्चोकस्थित सडकखण्डमा रातको समयमा गराउँदै आइएको अनिश्चितकालीन बन्द शुक्रवारदेखि पुनः थप गरिएको छ।

जिल्ला सुरक्षा समितिको शुक्रवारको बैठकले वर्षालगायत जोखिमका कारण एक महिनादेखि साँझ ५:०० बजेदेखि बिहान ५:०० सम्मको बन्दलाई दुई घण्टा घटाएर पुनः अनिश्चितकालीनरूपमा राजमार्गमा आवागमन बन्द गराइएको हो।

समितिले उक्त राजमार्गअन्तर्गत काभ्रेपलाञ्चोकको नमोबुद्ध नगरको कटुञ्जस्थित चौकीडाँडावाट सिन्धुलीको नेपालथोकसम्म सडकखण्डमा रातको समयमा आवागमन बन्द गराएको जनाएको छ। अर्को सूचना जारी नभएसम्म रातको

समयमा गराइएको बन्दलाई दुई घण्टा घटाएर साँझ ६:०० देखि बिहान ४:०० बजेसम्म गराइएको समितिका संयोजकसमेत रहेका प्रमुख जिल्ला अधिकारी गोपालकुमार अधिकारीले बताए।

अधिकारीका अनुसार हालको समयमा दिन लम्बिएकाले यात्रु तथा विभिन्न व्यवसायीको मागलाई ध्यानमा राखेर बन्दको समय घटाइएको हो। बेमौसमी वर्षाका कारण रोशी खोलामा बाढी आउँदा खोलाको सतह बढेर डाइभर्सन बगाउँदा सडक अवरुद्ध हुने भएकाले गत वैशाख २२ गतेदेखि साँझ ५:०० देखि बिहान ५:०० बजेसम्मको समयमा अनिश्चितकालीन रागमार्ग बन्द गराइएको थियो।

वैशाख २१ गते राति वर्षाका कारण बिपी राजमार्गअन्तर्गत रोशी गाउँपालिका-७ स्थित लास्कोट र घुमाउनेको बीचमा फसेका

पाँचवटा माइक्रो बसका ८९ यात्रुको राति उद्धार गर्नुपरेको थियो। यसको भोलिपल्टै समितिले रातको समयमा आवागमन बन्द गराउँदै आएको हो। सम्भावित जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै नेपाल प्रहरी तथा ट्राफिक प्रहरीबाट खटिएको प्रहरी टोलीले सुरक्षित स्थानमा रोक्दासमेत लापरवाहीपूर्ण तरिकाले यात्रुको जीउधनलाई बेवास्ता गरेको जनाउँदै प्रहरीले सवारी चलाउने ती माइक्रो बसका चालकलाई नियन्त्रणमा लिई कारवाहीसमेत गरिएको थियो।

यसैबीच, प्रहरीले राजमार्गको अवस्था बुझेरमात्रै यात्रा गर्न सर्वसाधारणलाई अनुरोध गरेको छ। गत सालको बाढीपहिरोले रागमार्गको चौकीडाँडा, रोशी तथा सिन्धुलीको नेपालथोक क्षेत्रमा १८ किलोमिटर सडक बगाएपछि खोलासम्म डाइभर्सन निर्माण गरी आवागमन गराउँदै आएको छ। रासस

मुस्ताङ अस्पतालमा बढे बिरामी

मुस्ताङ- प्रदेश अस्पताल जोमसोममा पछिल्लो समय बिरामीको संख्या दैनिकरूपमा बृद्धि हुन थालेको छ। जिल्लाकै एकमात्र २५ शय्याको अस्पतालमा आउने बिरामीको संख्या बृद्धिसँगै व्यवस्थापन पक्षमा समस्या र चुनौती थपिन थालेको छ।

गर्मीयाम सुरु भइसकेको र पर्यटकलाई मुस्ताङ भ्रमण गर्न अनुकूल भएकाले यहाँको प्रदेश अस्पताल जोमसोममा बिरामीको संख्या अपेक्षाकृत रूपमा हवात्तै बढेको प्रदेश अस्पताल जोमसोमकी निमित्त मेडिकल सुपरिटेण्डेण्ट डा. समीक्षा कँडेलले जानकारी दिइन्। गर्मीयाम भएकाले मुस्ताङका स्थानीय बेसी छोडेर जिल्ला फर्किएका र यहाँ आएका पर्यटक विभिन्न कारणले बिरामी पर्ने समस्याले अस्पतालमा बिरामीको संख्या बृद्धि हुन पुगेको उनले बताइन्।

मुस्ताङ आएका कतिपय पर्यटकलाई लेक लाने भएकाले यस्ता प्रकृतिका बिरामी सेवा लिन आउने गरेका डा. कँडेलको भनाइ छ। गर्मीयामका कारण हुने बिरामी नभई विभिन्न प्रकारका समस्याले पर्यटक, स्थानीय र ज्याला मजदुरी गर्ने सर्वसाधारण बिरामी हुने भएकाले अस्पतालमा बिरामीको संख्या बढेको उनी बताउँछिन्।

प्रदेश अस्पताल २५ शय्याको भनिए

पनि १५ शय्याकोमात्रै छ। नयाँ बन्दै गरेको अस्पताल भवन पनि १५ शय्यामै बनेको तर हस्तान्तरण हुन बाँकी छ। प्रदेश सरकारले शय्या अपग्रेड गरेको भए पनि साविककै पूर्वाधारबाट सेवा प्रवाह हुँदा बिरामीको चाप व्यवस्थापनमा समस्या देखिन गरेको छ। पछिल्लो समय मुक्तिनाथ दर्शनार्थीको संख्या बढेसँगै अस्पतालको सेवा लिन पर्यटकको संख्या पनि बढ्दै जान थालेको अस्पतालले जनाएको छ।

हाल तीन कोठामा २५ शय्यामा बिरामीलाई बाईमै राखेर इमर्जेन्सी सेवा प्रवाह गर्ने गरिएको छ। अस्पतालमा प्रसूति सेवासँगै अन्य सेवा उपलब्ध भएकाले बिरामीले अस्पताल खचाखच हुन पुगेको हो। जोमसोमस्थित प्रदेश अस्पतालमा चालु आर्थिक वर्षको साउनदेखि वैशाख महिनासम्म कुल आठ हजार ६६७ जनाले स्वास्थ्य सेवा लिएका अस्पतालले जनाएको छ।

प्रदेश अस्पतालमा ४२ जनाको जनशक्ति रहेको डा. कँडेलले उल्लेख गरिन्। स्वास्थ्य सेवा प्रवाहतर्फ एक एमर्जिजिपी चिकित्सकसहित छ, अस्पताल नर्सिङ निरीक्षक दुई, स्टाफ नर्स दुई, नर्सिङ अधिकृत दुई, स्वास्थ्य सहायक दुई र अनमी दुई जना छन्। अस्पतालअन्तर्गत मुक्तिनाथमा स्वास्थ्य सहायक तीन र कार्यालय सहयोगी एक जना रहेका अस्पतालले जनाएको छ। रासस

सप्रेको चुकन्दर मध्यपुर थिमि नगरपालिका निकोशोरामा आफूले उत्पादन गरेको चुकन्दर देखाउँदै एक किसान। उनको खेतमा डेढ किलोसम्मको चुकन्दर फलेको भएको छ। तस्विर: नारायण न्यौपाने/रासस

बागमतीमा भण्डै तीन लाख व्यावसायिक प्रतिष्ठानको आर्थिक विवरण संकलन

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- राष्ट्रिय तथ्यांक कार्यालयले दोस्रो चरणको आर्थिक गणनाअन्तर्गत बागमती प्रदेशबाट सबैभन्दा बढी दुई लाख ८२ हजार व्यावसायिक प्रतिष्ठानको आर्थिक विवरण संकलन गरेको छ। करिव ११ लाख ७० हजार व्यावसायिक प्रतिष्ठानको विवरण गणना हुँदा कर्णाली प्रदेशबाट सबैभन्दा कम ५२ हजार प्रतिष्ठान समावेश भएका हुन्। यही जेठ २२ गतेसम्म कार्यालयले लिइएको लक्ष्यअनुसार देशभर करिव ८०

प्रतिशत कार्यप्रगति भएको आर्थिक गणना शाखाका निर्देशक डा. वेदप्रसाद ढकालले जानकारी दिए। कार्यालयले आर्थिक कारोबार हुने औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रका व्यापार-व्यवसाय गर्ने सबै व्यावसायिक प्रतिष्ठानलाई आर्थिक गणनामा सहभागी हुन अप्रह्न गरेको छ। कार्यालयले व्यावसायिक कृषि, खानी, उत्पादन, उद्योग, व्यापार, निजी व्यवसाय, बैंक तथा सहकारीलगायत वित्तीय संस्था, व्यापारसम्बन्धी प्रतिष्ठानलगायतको तथ्यांक संकलन गरेको हो। संकलित विवरणका आधारमा सरकारलाई व्यावसायिक

नीति, वाणिज्य नीति तथा आर्थिक विकासका तथ्यपरक योजना बनाउन सहज हुने जनाइएको छ। देशको आर्थिक गतिविधि प्रस्तुत गर्ने र राष्ट्रिय आर्थिक नीति निर्माणमा आधार प्रदान गर्ने उद्देश्यले गणना गरिएको हो। विसं २०७५ मा पहिलोपटक गणना सम्पन्न गरिँदा नौ लाख २२ हजार ३५६ प्रतिष्ठान समावेश भएका छन्। यसपटक करिव १४ लाख प्रतिष्ठान सहभागी हुने अनुमान गरिएको छ। गणना गत वैशाख २ गतेदेखि आगामी असार ७ गतेसम्म जारी छ। देशको आर्थिक विकासका लागि महत्वपूर्ण तथ्यांक प्रदान गर्ने अपेक्षा

गरिएको उक्त कार्यक्रममा सबै प्रदेशमा प्रमुख सचिवको अध्यक्षतामा प्रदेश आर्थिक गणना समन्वय समिति तथा जिल्लामा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा जिल्ला आर्थिक गणना समन्वय समिति गठन गरिएको छ। गणनालाई बढी भरपर्दो र विश्वासिलो बनाउन बडामा समिति गठन गरिएको जनाइएको छ। सबै प्रकारका औपचारिक तथा अनौपचारिक उद्योग, व्यापार-व्यवसाय र सेवा क्षेत्रलाई समेट्न लागिगएको उक्त गणनाका लागि तीन हजार ९०६ गणक तथा ५२६ सुपरीवेक्षक खटाएका छन्।

सामाजिक सुरक्षा कोषमा एक खर्ब ११ अर्ब संकलन

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- जलविद्युत् परियोजना, विद्युत् प्रसारण लाइन, सौर्य तथा नवीकरणीय ऊर्जा उत्पादन गर्ने उद्योगमा लगानी गर्ने गरी सामाजिक सुरक्षा कोषले कर्जा वा सहायताको रूपमा लगानी गर्ने गरी प्राथमिकताका क्षेत्र निर्धारण गरेको छ। कोषमा यही जेठ २० गतेसम्म रु एक खर्ब ११ अर्ब सात करोड पाँच लाख ८५ हजार बराबरको योगदान रकम जम्मा भएको छ। दैनिक रूपमा रकम थपिँदै गएकोले लगानीको दायरा विस्तार गर्नुपर्ने निष्कर्षमा कोष पुगेको छ। सोही आधारमा कोषले सरकारी स्वामित्वका कम्पनीसँग मिलेर जलविद्युत् तथा नवीकरणीय ऊर्जा परियोजनामा लगानी गर्ने नीति अख्तियार गरेको छ। कोषका चार वटा प्रस्ताव आफूमा दुई वटा प्रस्तावमाथि छलफल भइरहेको छ। मुलुकको ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गर्ने उद्देश्यका साथ कोषमा संकलन भएको प्रस्तावलाई अगाडि बढाउन लागिगएको छ। कोषका निर्देशक रोहित रेग्मीले लगानी विविधिकरणका लागि प्रयास भइरहेको जानकारी दिए। कोषमा जम्मा हुने रकम बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट आर्थिक विकास र समृद्धिमा योगदान हुन नसक्ने भएकाले थप क्षेत्रको खोजी गरिएको उनको भनाइ छ। आगामी आर्थिक वर्षको बजेटले विभिन्न

कोषमा रहेको रकमलाई उपयोग गर्ने नीति अख्तियार गरेको छ। खानीजन्य क्षेत्रअन्तर्गत स्वदेशमा 'क्विकर' उत्पादन गरी सिमेन्ट उत्पादन गर्ने परियोजनामा पनि कोषले लगानी गर्ने नीति लिएको निर्देशक रेग्मीले उल्लेख गरे। उनका अनुसार कोषमा हालसम्म २३ हजार ४७६ रोजगारदाता र २९ लाख ५८ हजार ४२९ योगदानकर्ता सुचीकृत भएका छन्। कोषले कुल दावी भुक्तानी रु २० अर्ब ४५ करोड २६ लाख १० हजार ७३८ गरेको छ। औषधि उपचार, स्वास्थ्य तथा मातृत्व दावी रकम रु तीन अर्ब २३ करोड ५१ लाख दुई हजार ९११ बराबर रहेको छ। दुर्घटना तथा अशक्तता सुरक्षातर्फ रकम रु २८ करोड ४४ लाख ३० हजार १८८, आश्रित परिवार सुरक्षा दावी रकम रु ३४ करोड ९५ लाख ७३

हजार ३९८ र अवकाश दावी रकम रु १६ करोड ५८ लाख ३५ लाख चार हजार २४१ बराबर रहेको कोषका निर्देशक रेग्मीले जानकारी दिए। संस्थागत वा सहायताको रूपमा कर्जामा पर्यटन क्षेत्र, निर्माण क्षेत्र, सूचना तथा प्रविधि क्षेत्र, सेवामूलक क्षेत्र, कृषि क्षेत्रमा लगानी गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ। सञ्चालक समितिले उपयुक्त ठानेको क्षेत्रमा पर्याप्त धितो वा जमाना लिई संस्थागत कर्जा प्रवाह गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ। कर्जा प्रवाह गर्दा तिनै क्षमता भएको कम्पनीलाई परियोजना स्थापना र सञ्चालनको लागि स्थिर पूँजी कर्जा, चालु पूँजी कर्जा वा चक्र कर्जा समेत प्रवाह गर्न सकिने व्यवस्था छ। कोषले २० मेगावाटभन्दा कम क्षमताको विद्युत् परियोजनामा भने कोषले लगानी नगर्ने नीति लिएको निर्देशक रेग्मीले बताए। विद्युत् खरिदसम्बन्धी शर्त तथा बन्देज वा कुनै समयमा प्राधिकरणले विद्युत् खरिद नगर्ने शर्त भएमा, कनेक्सन सम्झौताबमोजिमको सबस्टेसन तयार भई नसकेको परियोजनामा लगानी नगर्ने नीति रहेको उनले उल्लेख गरे। उनका अनुसार कम्तीमा ३० प्रतिशत स्वपूँजी नभएको परियोजना, निजी कम्पनीबाट सञ्चालित परियोजना र कोषको प्राथमिकतामा नपरेको परियोजनामा पनि लगानी नगर्ने नीति छ।

पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि 'लाइटाइड ट्रेल रन'

रसुवा (प्रस)- हिमाली क्षेत्रको पर्यटन प्रवर्द्धन तथा लाइटाइड क्षेत्रको अन्तर्राष्ट्रिय पहिचान विस्तार गर्ने उद्देश्यले रसुवामा 'लाइटाइड ट्रेल रन' प्रतियोगिता सुरु गरिएको छ। रसुवा-नुवाकोट पर्यटन समाजको आयोजनामा भएको प्रतियोगिताको शनिवार लाइटाइडको क्याम्पमा उद्घाटन गर्दै बागमती प्रदेशका मुख्यमन्त्री इन्द्रबहादुर बानियाँले लाइटाइड क्षेत्रको पर्यटन विकासका लागि पदमार्ग तथा पूर्वाधार सुधार आवश्यक रहेको बताए। उनले हिमाल र हिमाली वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तनका चुनौतीबीच हिउँ र हिमाली सम्पदाको संरक्षणमा सबै पक्ष

जिम्मेवार बन्नुपर्ने धारणा राखे। मुख्यमन्त्री बानियाँले स्थानीय हावापानी अनुकूल कृषि उत्पादन बृद्धि गरी पर्यटकलाई स्वस्थ तथा सन्तुलित भोजन उपलब्ध गराउन सके पर्यटन क्षेत्र थप आकर्षक बन्ने बताए। समुद्र सतहबाट करिव तीन हजार ८७० मिटर उचाइमा रहेको क्याम्पमा आयोजित प्रतियोगितामा सहभागी खेलाडीले क्याम्पदेखि स्याङ्गुबेंसीसम्मको ३२ किलोमिटर दूरी पार गर्नुपर्नेछ। प्रतियोगितामा दुई विदेशी महिलासहित एक सय तीन खेलाडी सहभागी भएको आयोजकले जनाएको छ।

बागमती प्रदेशका संस्कृति तथा पर्यटन मन्त्री सुरेश श्रेष्ठ, आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री प्रभात तामाङ तथा पर्यटन सचिव दीपेन्द्र सुवेदीलगायतको सहभागिता रहेको थियो। पर्यटनमन्त्री श्रेष्ठले लाइटाइड क्षेत्रको प्राकृतिक सौन्दर्य, हिमाली संस्कृति र जैविक विविधतालाई विश्वसामु चिनाउन सबै सरोकारवालाबीच सहकार्य आवश्यक रहेको बताए। उनले लाइटाइड पदमार्गलाई नेपालको प्रमुख पर्यटन गन्तव्यका रूपमा विकास गर्ने लक्ष्यसहित वातावरण संरक्षण, सरसफाई र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा जोड दिए।

विदेशबाट फर्केर फलफूलखेती विस्तार गर्दै लक्ष्मीप्रसाद

भोजपुर- भोजपुरको अरुण गाउँपालिका-७ ढुंगोका लक्ष्मीप्रसाद अधिकारी विदेशबाट फर्किएपछि व्यावसायिक कृषि कर्ममा सक्रिय बन्दै उदाहरणीय किसानका रूपमा स्थापित भएका छन्। करिव छ वर्ष मलेसियामा रोजगारी गरेर स्वदेश फर्किएका अधिकारीले विगत पाँच वर्षदेखि फलफूलखेतीलाई मुख्य व्यवसायका रूपमा अगाडि आएका हुन्। अधिकारीले अहिले २५ रोपनी क्षेत्रमा विभिन्न फलफूलका विरुवा विस्तार गर्नुभएको छ भने बाँकी रहेको करिव सात रोपनी जमिनमा क्रमशः खेती विस्तार गर्ने योजना बनाएका छन्। विदेशमा लिएको सीप, अनुभव र पूँजीलाई आफ्नै गाउँमा प्रयोग गर्दै कृषि पेसालाई दीर्घकालीन आम्दानीको भरपर्दो माध्यम बनाउने लक्ष्य लिएको उनले बताए। अधिकारीले लिची, आँप, अनार, कागती, एभोकाडो (घिउ फल), रुद्राक्षजस्ता बहुवर्षीय फलफूलका साथै मौसमी तरकारीखेती गर्दै आएका छन्। केही विरुवाले उत्पादन दिन

थालिसकेका जनाउँदै उनले आगामी वर्षमा सबै विरुवाबाट आम्दानी लिन सकिने विश्वास व्यक्त गरे। 'अहिले केही विरुवाबाट मात्रै आम्दानी सुरु भएको छ', अधिकारीले भने, 'सबै विरुवा उत्पादनमा आएपछि वार्षिक रु पाँचदेखि रु १० लाखसम्म आम्दानी गर्ने लक्ष्य राखेको

छ।' विदेशी भूमिमा वर्षौंसम्म थ्रम बेच्नुभन्दा आफ्नै गाउँमा केही गर्नु भन्ने सोचले आफू कृषिमा लागेको उनले बताए। विदेशमा दुख धेरै भयो। अब आफ्नै ठाउँमै केही गरेर देखाउने लक्ष्य छ', उनले भने। अधिकारीले करिव २६ वर्ष अरूको जमिनमा बस्दै आएका थिए। अहिले

आफ्नै जमिनमा व्यावसायिक खेती विस्तार गर्न पाउँदा उनी उत्साहित छन्। उनको प्रयासले स्थानीयस्तरमा कृषि पेसाप्रति आकर्षण बढ्दै गएको छ। कृषि विस्तारसँगै उनले बाखापालन हुने गोठेमाल (जैविक मल) प्रयोग गरी बोटबिरुवाको व्यवस्थापन गर्ने गरिएको अधिकारीले बताए। यसले उत्पादन लागत घटाउनुका साथै माटोको उर्वराशक्ति कायम राख्न सहयोग पुगेको उनको अनुभव छ। स्थानीयस्तरमा रोजगारी सिर्जना गर्न सकिने सम्भावना देखिएको भन्दै अधिकारीले भविष्यमा खेतीलाई अझै विस्तार गर्ने योजना बनाए। आधुनिक प्रविधि, बजार व्यवस्थापन तथा प्राविधिक सेवामा राज्यले सहज पहुँच उपलब्ध गराए कृषिबाट अफ राम्रो आम्दानी लिन सकिने उनको भनाइ छ। 'यदि प्राविधिक सेवा र बजार व्यवस्थापनमा सहयोग पाइयो भने कृषिमा लागेका किसानलाई धेरै सहज हुन्छ', उनले भने। रासस

अण्डाको मूल्य बढ्यो

प्रभाव संवाददाता

चितवन- नेपाल लेयर्स कुखुरापालक संघले अण्डाको फार्म समर्थन मूल्य पुनःबढाएको छ। संघको काठमाडौंमा सम्पन्न भौतिक तथा भर्चुअल बैठकले नयाँ मूल्य निर्धारण गरेको हो। संघका अध्यक्ष विनोद पोखरेलका अनुसार देशभरका अण्डा उत्पादक किसान तथा व्यवसायीको राय, परामर्श तथा सिफारिसका आधारमा चितवनलाई मुख्य आधार क्षेत्र मानि नयाँ दररेट तय गरिएको हो। नयाँ मूल्यसूचीअनुसार एक्सएल अण्डाको मूल्य प्रतिक्रेट (३० वटा) रु ५६०, टूलो अण्डाको रु ५४५, मध्यम (मिडियम) अण्डाको रु ५१५ तथा सानो अण्डाको प्रतिपेटी रु तीन हजार कायम गरिएको छ। यसअनुसार खुद्रा बजारमा अण्डाको मूल्य करिव रु २५ भएको छ। संघले सम्पूर्ण व्यवसायी तथा सरोकारवालालाई तोकिएको मूल्यमा कारोबार गर्न अप्रह्न गरेको छ। अध्यक्ष पोखरेलले गर्मी मौसमका कारण उत्पादनमा आएको उतारचढाव तथा किसानको बढ्दो उत्पादन लागतलाई ध्यानमा राखेर नयाँ

समर्थन मूल्य निर्धारण गरिएको बताए। पछिल्लो एक महिनाको अवधिमा अण्डाको मूल्य निरन्तर उकालो लागेको देखिन्छ। वैशाख २४ गते एक्सएल अण्डाको मूल्य प्रतिक्रेट रु ४६५ रहेकामा नयाँ मूल्य रु ५६० पुगेको छ, जुन रु ९५ अर्थात् करिव २० प्रतिशतले बढी हो। सोही अवधिमा टूलो अण्डाको मूल्य रु ४९० बाट रु ५४५, मिडियम अण्डाको रु ४०० बाट रु ५१५ तथा सानो अण्डाको प्रतिपेटी मूल्य रु २ हजार ३०० बाट रु तीन हजार पुगेको छ। संघका अनुसार पछिल्ला केही सातायता अण्डाको उत्पादन घट्नुका साथै बजार माग बढ्दा मूल्यमा निरन्तर सुधार आएको हो। किसानले दाना, औषधि तथा अन्य उत्पादन सामग्रीको लागत बढ्दै जाँदा मूल्य समायोजन आवश्यक भएको संघका अध्यक्ष पोखरेलले बताए। उनका अनुसार हाल अण्डाको उत्पादन लागत प्रतिगोटा रु १९ दशमलव १२ पर्ने गरेको छ। नयाँ समर्थन मूल्य लागू भएपछि किसानले लागत नजिकको मूल्य पाउन थालेका छन्। लामो समयपछि अण्डाको विक्री मूल्य उत्पादन लागतको हाराहारीमा पुगेकाले किसानलाई केही राहत मिलेको अध्यक्ष पोखरेलको भनाइ छ।

अब मात्र एक तिलकमा...
www.prabhahabonline.com
 facebook [www.facebook.com/Prabhahab Online](https://www.facebook.com/PrabhahabOnline) **प्रभाव दैनिक**